ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Шаҳар ижтимоий-сиёсий газетаси

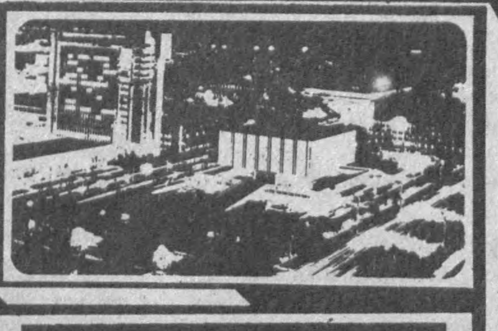

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 66 (8.801) ◆ 1996 йил 5 июнь, чоршанба ◆ Сотувда эркин нархда

ПРЕЗИДЕНТ РУМИНИЯГА ЖЎНАБ КЕТДИ

4 июнь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов расмий ташриф билан Руминияга жўнаб кетди.

— Руминия ўзига хос маҳсулотлари билан ўзбек харидорларига яхши танишдир, — деди Ислом Каримов аэропортда журналистлар билан суҳбат чоғида. — Қолаверса, бу юрт билан Ўзбекистон азалдан дўстона алоқада бўлиб келган. Энди Ўзбекистон мустақил давлат сифатида Руминия билан ҳар томонлама алоқаларни янгидан боғлаши ва икки мамлакат ўртасидаги ҳамкорликни янги босқичда давом эттириши керак. Мазкур сафаримиз ана шу мақсадларга хизмат қилади, деб ўйлайман.

Тошкент аэропортида Президент Ислом Каримовни Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Раиси Э. Халилов, Бош вазир Ў. Султонов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Президентнинг Давлат маслаҳатчилари Б. Ғуломов, С. Сафоев, Тошкент шаҳар ҳокими К. Тўлаганов ва бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар.

(ЎзА).

Сўнгги кунлар мамлакатимиз иқтисодиётига хорижий сармояларни жалб этишда воқеаларга бой бўлди. Жаҳон банки ижрочи директорлари делегациясининг давлатимиз раҳбари Ислом Каримов томонидан қабул қилиниши, уларнинг Вазирлар Маҳкамаси ва Давлат мулки қўмитасидаги учрашувлари самараси тез орада юзага чиқиши шубҳасиздир. Ўтган йили Жаҳон банкининг миллий валютамизни қўллаб-қувватлаш, хориждан маҳсулотлар харид қилиш мақсадлари учун ажратган 160 миллион АҚШ доллари миқдоридаги кредити ислоҳотларимиз муваффақиятини таъминлашда муҳим ўрин тутди.

Тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш Марказий Осиё — Америка фонди кейинги икки йил мобайнида ўзбек ишбилармонлари учун 40 миллион доллардан кўпроқ маблағ ажратди. Шу ҳисобга республикамизда тадбиркорлик янада ривож топди, янги иш ўринлари яратилди, ишлаб чиқаришга замонавий технологиялар жалб этилди. Мазкур фонд тадбиркорларимизни қўллаб-қувватлашга хорижий сармояларни жалб этишни давом эттирмоқда. Шу мақсад учун ҳозир яна 100 миллион доллар ажратилган. Ишбилармонлар ўз истиқболли лойиҳаларини амалга оширишда шу маблағдан фойдаланишлари мумкин.

Шу кунлари пойтахтга Япониянинг қишлоқ хўжалиги, ўрмон ва балиқчилик бўйича молия корпорацияси раисининг ўринбосари Тадао Чино бошчилигидаги амалий доиралар делегацияси келди. Унинг таркибида «Никко», «Мицуи», «Дай ва Шокен» каби машҳур компаниялар раҳбарлари борлиги делегация нуфузидан яққол далолат беради. 3 июнда эса «Марубени» корпорацияси билан ҳамкорликда пилла чиқитларидан ипак ишлаб чиқарадиган «Ипак йўли» Ўзбекистон — Япония қўшма корхонаси тузиш тўғрисидаги шартнома имзоланди.

Тошкентда Америка Қўшма Штатларининг «Олден стар инк» компанияси билан ҳамкорликда «Роҳат» кўлида гольф-клуб қуриш ва ундан фойдаланиш бўйича қўшма корхона тузилди. Унинг устав фонди 2 миллион долларни ташкил этади, бу маблағнинг 1,6 миллионини америкаликлар беради.

Мустақил давлатимизнинг ҳамма вилоятларида ҳам иқтисодиётимизга чет эл сармоялари оқими тобора ортиб бораётган бир пайтда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг 1996 йил 31 майдаги «Хорижий инвестициялар иштирокидаги корхоналарни ташкил этишни ва уларнинг фаолиятини рағбатлантиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги Фармони ҳеч шубҳасиз, улкан аҳамият касб этди.

Биринчи саҳифадан сўз

ХОРИЖИЙ САРМОЯЛАР ОҚИМИ

Бизга яқин тарихдан иккинчи жаҳон урушидан сўнг Германия иқтисодиётини юксалтиришга қаратилган Маршалл режаси қандай самара берганлиги яхши маълум. Хорижий сармояларнинг кенг жалб этилиши уруш туфайли хонавайрон бўлган Германия иқтисодиётини тезда оёққа турғизибгина қолмай, унинг энг тараққий этган мамлакатлар қаторидан ўрин олишини таъминлади. Кунчиқар давлати — Япониянинг равнақ топиши ҳам биринчи навбатда хорижий инвестициялар билан боғлиқдир. Шарқ «мўъжизаси» — Гонконг. Сингапур, Таиланд иқтисодиёти ўта жадал ривожланаётганлиги «сир»ларини ҳам худди ана шу чет эл сармоялари жалб этилишидан излаш керак.

Давлатимизнинг жаҳон иқтисодиётига қўшилишидан иборат стратегик интеграцион вазифада ташқи дунё билан ўзаро алоқалар тенг ҳуқуқлилик ва миллий манфаатлар негизига қўйилиши кўзда тутилган. Бу «Ташқи иқтисодий фаолият тўғрисида», «Чет эл инвестициялари ва хорижий сармоядорлар фаолиятининг кафолатлари тўғрисида»ги қонунларда ўз ифодасини топган.

Республика ҳудудида ажнабий сармоядорлар фаолияти учун ҳуқуқий кафолатлар белгилаб қўйилган. Президентнинг янги Фармонида хорижий инвестициялар иштирокидаги корхоналар учун қўшимча имтиёзлар жорий этилди. Хусусан, уларга ишлаб чиқаришни ривожлантириш учун солиқ кредити олиш ҳуқуқи берилди, бюджетга тўланадиган фойдадан олинадиган солиқ, қўшимча қиймат солиғи ва ер солиғи юзасидан тўловлар икки йилгача кечиктирилди. Айни пайтда устав фондида хорижий сармоя улуши камида 500 минг АҚШ долларини ташкил этган корхоналар мулк солиғи тўлашдан озод этилди.

Иқтисодиётини ривожлантириш учун хорижий сармояларни жалб этишга иштиёқманд давлатлар жаҳонда кўп. Улар ажнабий сармоядорларга энг қулай шарт-шароитлар яратиш, имтиёзлар беришга тайёрлар. Лекин амалий доиралар учун биргина шарт-шароит ва имтиёзларнинг ўзи камлик қилади. Улар учун янада муҳими мамлакатдаги ижтимоий-сиёсий барқарорликдир. Шунинг учун ҳам кўпгина сармоядорлар ўз капиталларини Ўзбекистон иқтисодиётига қўйишга мойиллик билдирмоқдалар. Чунки, улар юртимиздаги тинч-тотувлик ва аҳилликни, туб ислоҳотлар пухта ўйланган ҳолда собитқадамлик билан амалга оширилаётганлигини юксак қадрламоқдалар.

Ҳозир биргина Тошкент шаҳрида хорижий инвестициялар иштирокида 1000 тадан кўпроқ қўшма корхона рўйхатга олинган. Уларнинг 600 тадан ортиғи ўз фаолиятларини бошлаб юборганлар. Чет эл сармоялари жалб этилган қўшма корхоналарни иқтисодиётимизнинг деярли барча соҳаларида учратиш мумкин. АҚШнинг «Кейс» компанияси билан ҳамкорликда янги қишлоқ хўжалик машиналари, «Боинг» корпорацияси иштирокида самолёт двигателлари ишлаб чиқариши йўлга қўйилмоқда. «Кока-кола» ва Буюк Британия компаниялари ёрдамида энг замонавий технологиялар асосида ичимлик, сигареталар ишлаб чиқарила бошланди. Бундай мисолларни жуда кўплаб келтириш мумкин.

Ажнабий шериклар корхоналаримизга энг замонавий технологияларни олиб келиш билан бир қаторда, ходимларимизга юксак иш маданиятини, касб маҳоратини ҳам ўргатмоқдалар. Қўшма корхоналар негизида аслида замонавий миллий ишлаб чиқаришимиз шаклланмоқда.

«Ўзбекистон жаҳон ҳамжамиятидан муносиб ўрин олишга интилмоқда, — деб ёзади Президентимиз Ислом Каримов ўзининг «Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида» китобида. — Эшикларимиз дунё учун очиқ ва дунё эшиклари ҳам биз учун очиқ бўлишига ҳаракат қиляпмиз».

Бу саъй-ҳаракатларнинг самарасини давлатимиз иқтисодиётига хорижий сармоялар оқими тобора ортаётганлигида кўриш мумкин. Миллионлаб сармояси бўлса-да мисқоллаб сарфлашга ўрганган чет эллик амалий доиралар ўз капиталларини республикамиз ишлаб чиқаришига ҳеч аямай қўяётган эканлар, уларнинг юртимизнинг ҳам, корхоналаримизнинг ҳам эртанги кунига, равнақ топишига ишончлари комил. Бундан ғурурланишга ҳақлидирмиз.

Эркин ЭРНАЗАРОВ.

АНЖУМАНГА ТАЙЁРГАРЛИК

Республикамизда эркин бозор муносабатларига жадал кириб бораётган ҳозирги пайтда, ҳукуматимиз алоҳида эътибор ва кўмакка муҳтож кишилар тўғрисида доимий ғамхўрлик қилмоқда. Шуниси қувонарлики, бундай кишиларнинг ўзлари ҳам қўл қовуштириб ўтирмасдан баҳоли қудрат юртимиз иқтисодиётини кўтаришга ўз ҳиссаларини қўшмоқдалар.

Жорий йилнинг июнь ойида Чилонзор туманида афғон урушининг қатнашчилари ўзларининг таъсис конференцияларини ўтказиш учун йиғиладилар. Фахрий (байналмилал) жангчилар бирлашмаси Чилонзор туман бўлинмаси раиси С. В. Троцевскийнинг айтишича, анжуманда ушбу бирлашманинг вилоят, шаҳар ва туман бўлинмалари фаолияти тўғрисида дастур муҳокама этилиб, у қабул қилинади. Шу сабабдан ҳозирдан байналмилалчи жангчилар, туманлардаги бирламчи ташкилотларнинг вакиллари туман бўлинмаси (Чилонзор-26, 1-«а» уй)га таклиф этиладилар. Бу ерда улар ҳужжатнинг лойиҳаси билан танишиб, шунга кўра ўзларининг аниқ таклиф-мулоҳазаларини тайёрлашлари мумкин бўлади. Бу ишлар кўпгина муҳим вазифаларни бажараётган, хусусан собиқ байналмилалчи-жангчиларни моддий қўллаб-қувватлаётган фахрий (байналмилал) жангчилар бирлашмаси туман бўлинмасининг келгусидаги фаолиятида муҳим кўмак бўлиши шубҳасиздир.

Даврон НУРМАТОВ.

«Тоштелефонқурилиш» жамоа қурилиш-тиклаш корхонасида 170 нафар малакали мутахассис меҳнат қилади. Улар фақат республикамизда эмас, балки Марказий Осиё минтақасида ном чиқариб ўзларининг самарали меҳнатларини намойиш этишмоқда. Изланишлар туфайли бугунги кунда улар меҳнати билан хорижлик ҳамкорлар қизиқишмоқда. Жамоа шу кунларда фаолиятини бошлаганлигининг 40 йиллигини кенг нишонлаётир.

Хусусийлаштириш — давр талаби

АЛОҚАЛАР ТОБОРА ЯҚИНЛАША-ВЕРАДИ

Суратли лавҳа

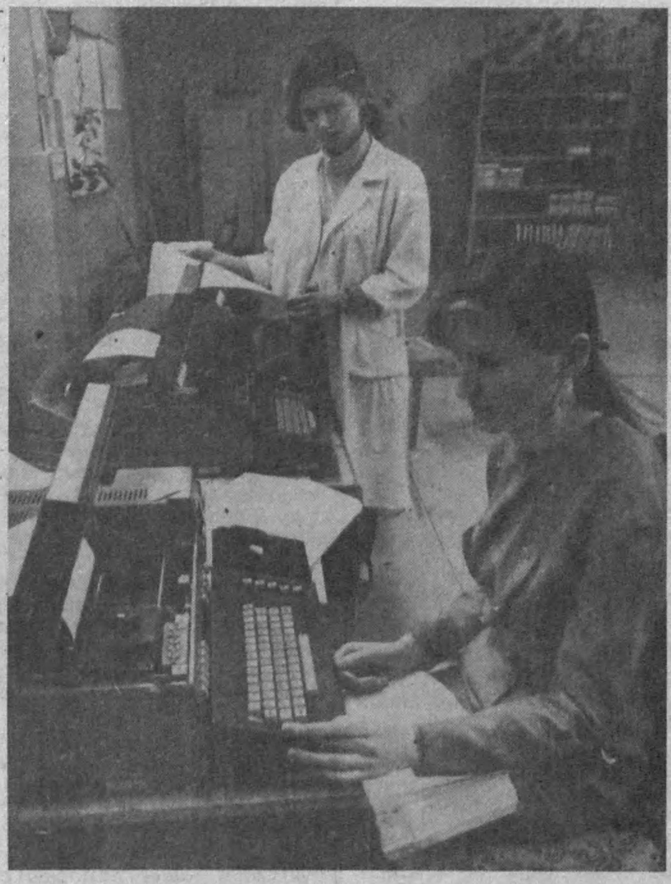

— Биргина Тошкент шаҳрида 10 мингдан ошиқ номерларни ўз ичига олган автомат телефон станцияларини (АТС) қуриб, ҳозирда фойдаланишга топшириб қўйганмиз, — дейди корхона раҳбари Ҳикматулла Ғуломов. — Юртимизда бозор иқтисодиёти туфайли хусусийлаштириш бошланган кезларда биринчилардан бўлиб бу ҳақда ўйлаб кўрдик. Ва зудлик билан янги усул асосида, яъни жамоа корхонасига айланиб ишлай бошладик. Бунда, албатта, бирмунча қийинчиликлар бўлди, лекин изланиш, интилиш самараси зое кетмади. Бугунги кунга келиб эса ҳатто Германиядаги касбдошларимиз билан ҳамкорлик қилишга муваффақ бўлдик.

Айни кунларда «Тоштелефонқурилиш» жамоа корхонаси бирйўла учта АТС — 79, 16/17 ва 18-телефон станцияларини фойдаланишга топшириш арафасида туришибди. Бу станциялар умумийлашган бўлиб, ундан 40 минг рақам жой олган. Шунингдек улар шартнома асосида меҳнат фаолияти тўхтатиб қўйилган корхоналар ишга туширилгандан сўнг уларнинг алоқа воситаларини қайта таъмирлаш ва мунтазам ишлаб туришини таъминлашга эришмоқдалар. Бундан ташқари «ЎзДАЛИ» лойиҳа институти томонидан тайёрланган лойиҳалар ва жамоа мутасаддилари ўзлари ишлаб чиққан мураккаб услубдаги лойиҳалар асосида ҳам иш юритишади.

Гули АБДУЛЛАЕВА.

СУРАТЛАРДА: «Тоштелефонқурилиш» корхонасига ўрнатилган замонавий дастгоҳлар ёрдамида алоқа ходимлари иш юритишмоқда.

Рустам Шарипов олган суратлар.

БУГУНГИ КУН «ТО» «ТО» НАФАСИ

МАМЛАКАТИМИЗДА

❑ Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримов 3 июнь куни Россия Президентининг Тожикистондаги мухтор вакили Евгений Михайлов ҳамда Япониянинг «Марубени» корпорацияси Президенти Ивао Ториуми бошчилигидаги делегация аъзоларини қабул қилди.

❑ Вазирлар Маҳкамасида «Марубени» корпорацияси билан ҳамкорликда пилла чиқитларидан ипак ишлаб чиқаришга ихтисослашадиган «Ипак йўли» Ўзбекистон—Япония қўшма корхонасини барпо этиш тўғрисидаги ҳужжат имзоланди.

❑ Бугундан эътиборан «Ўзбекистон Республикасида депутатни чақириб олиш тартиби тўғрисида»ги қонун амалга киритилди.

❑ Қабул пунктларига 2000 тонна пилла етказиб берган Бухоро вилояти пиллачилари режани бажардилар.

❑ Самарқанд ва Бухоро вилоятларида Вазирлар Маҳкамасининг «2000 йилгача бўлган даврда Ўзбекистон Республикаси қишлоқ ижтимоий инфраструктурасини ривожлантириш дастури тўғрисида»ги қарорида белгиланган вазифалар муҳокамасига бағишланган фаоллар йиғилишлари бўлиб ўтди.

❑ «Ўзқурилишматериаллар» давлат концерни Тожикистонга табиий офат оқибатларини бартараф этиш учун беғараз ёрдам сифатида бу мамлакатга 300 тонна цемент, 50 минг дона шифер, 2 вагон ғишт жўнатди.

❑ «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпанияси Самарқанд — Жамбул—Олмаота йўналиши бўйича самолётлар парвозини йўлга қўйди.

ҲАМДЎСТЛИКДА

❑ Бугун Назранда Россия федерал маъмурлари ва Чеченистон мухолифатчилари ўртасидаги музокаралар давом этади. Кеча томонлар Чеченистонда ўт очишни тўхтатиш масаласини муҳокама этдилар.

❑ Қозоғистонда парламент ҳукумат томонидан тайёрланган пенсия тўғрисидаги қонун лойиҳасини рад этгандан сўнг танглик юзага келди. Президент Нурсултон Назарбоев ҳозирги пайтда ҳукуматга ишончсизлик билдириш мақсадга мувофиқ эмаслиги тўғрисида парламентни огоҳлантирди.

❑ Руминия Президенти Ион Илиеску бугун расмий ташриф билан Кишинёвга келади.

❑ Украинанинг Львов вилоятида НАТОнинг «Тинчлик йўлида ҳамкорлик» дастури доирасида 9 мамлакат қуролли кучларининг биргаликдаги машқлари бошланди.

❑ Бокуда «Шох-Денис» нефть конини хорижий компаниялар билан биргаликда ўзлаштириш юзасидан тахминан 3-4 миллиард деб баҳоланаётган аҳдлашув имзоланди.

❑ Бугун Қалмиқистон пойтахти Элистада ФИДЕ тасарруфи остида россиялик Анатолий Карпов ва америкалик Гата Камский ўртасида шахмат бўйича жаҳон биринчилиги тантанали очилади. Бу биринчиликка тикилган 2 миллион долларнинг 500 минг долларини мусобақа қатнашчилари Қалмиқистонда болалар саломатлигини сақлашга хайрия қилдилар. Қолган 1,5 миллион долларнинг 62,5 фоизи мусобақа ғолибига, 37,5 фоизи эса ютқазганга тегади.

ХОРИЖДА

❑ Германиянинг Мюнстер шаҳрида маданий ҳамкорлик бўйича Ўзбекистон—ГФР қўшма комиссиясининг иккинчи сессиясида таълим-тарбия, фан ва спорт соҳасида ўзаро алоқаларни янада чуқурлаштириш масалалари муҳокама этилди.

❑ Ўзбекистонлик банк тизими ва божхона хизматининг бир гуруҳ ходимлари ўз малакаларини ошириш учун Мисрга келдилар.

❑ Яқинда сайловларда мағлубиятга учраган Исроилнинг собиқ Бош вазири Шимон Перес мамлакат ичкарисида ҳар қандай сиёсий фаолиятни тўхтатишини ва ўз номзодини БМТ Бош секретари лавозимига қўйиш ниятида эканлиги тўғрисида баёнот берди. Айни пайтда мамлакатнинг бир гуруҳ таниқли ҳуқуқшунослари бўлиб ўтган сайловларда қонун бузилишларига йўл қўйилган, деб қайта сайлов ўтказиш тўғрисида Исроил Олий судига мурожаат этдилар.

❑ Япония ҳарбий-денгиз кучлари Гавай оролларида ўтказилаётган кўп миллатли ҳарбий машқлар пайтида АҚШ ҳарбий-ҳаво кучлари самолётини тасодифан уриб туширди.

❑ Покистондаги жазирама оқибатида ҳозирнинг ўзида қуёш уришдан 186 киши ҳалок бўлди.

БУГУНГИ КУН НАФАСИ • БУГУНГИ КУН НАФАСИ • БУГУНГИ КУН НАФАСИ • БУГУНГИ КУН НАФАСИ •

Аввал хабар қилганимиздек, Ўзбекистон ва Япония халқлари ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорликни мустаҳкамлаш, мустақил Ўзбекистон Республикаси пойтахти нуфузини янада ошириш ишига қўшаётган катта хизматлари эътиборга олиниб, Япониянинг қишлоқ хўжалиги, ўрмон ва балиқчилик бўйича молия корпорацияси раисининг ўринбосари Тадао Чинога «Тошкент шаҳрининг фахрий фуқароси» унвони берилди. Шу муносабат билан Тадао Чино махсус «Оқшом» учун қуйидаги интервьюни берди:

Махсус «Оқшом» учун

Тадао ЧИНО: «ТОШКЕНТНИНГ ФАХРИЙ ФУҚАРОСИЛИГИМДАН МАҒРУРМАН»

— Мен Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов томонидан қабул қилинганлигимдан, диёрингиздаги самимий учрашувлардан ўзимни ғоят бахтиёр ҳис этмоқдаман. «Тошкент шаҳрининг фахрий фуқароси» унвони берилишини эса ўзим учун жуда юксак иззат-икром ва ҳурмат далолати, деб биламан.

Тошкент шаҳри номини мактабда ўқиб юрган пайтларимда жўғрофия дарсларида учратган эдим. Сизнинг пойтахтингиз 2000 йилликдан ҳам узоқ тарихга эгалигидан яхши хабардорман. Ўзбекистон ҳам худди Япония сингари кўҳна тарихга эга. Биз VI асрдаёқ Буюк ипак йўли Ўзбекистонни Япония билан боғлаганлигини биламиз. Япониянинг қадимий пойтахти Нара шаҳрида диққатга сазовор кўпгина бинолар бор. 710 йилда пайдо бўлган бу шаҳарда император саройи, айниқса, эътиборни ўзига тортади. Ана шу саройда кўпгина тарихий ва маданий ёдгорликларга, халқ амалий санъати намуналарига дуч келиш мумкин. Унда Буюк ипак йўли орқали Тошкентдан олиб келинган буюмлар ҳам борлиги шубҳасиздир.

— Жаноб Тадао Чино, Сиз Ўзбекистонда илк бор қачон бўлган эдингиз?

— Ўзбекистон давлат мустақиллигига эришиши биланоқ юртингизга келганман. Ўшанда ҳам мени Президент Ислом Каримов қабул қилган эди. Шу пайтда болаликдан эътиборимни тортган Тошкент шаҳри кўчалари бўйлаб сайр қилиш орзуим рўёбга чиққан эди. Қисқа сафарим пайтидаёқ шаҳрингизнинг ўзига хос руҳини ҳис этган эдим.

Бу сафар эса мамлакатингизга учинчи бор келишим. Аввалги ташрифимдан сўнг бу ерда нақадар улкан ўзгаришлар рўй берганлигини кўрдим. Сиз ислоҳотларни изчил амалга ошириш билан давлатингиз қиёфасини ҳам тубдан ўзгартириб юборяпсиз. Сизларнинг бунёдкорлик ишларингизда чин қалбдан улкан муваффақиятлар тилайман.

— Ўзбекистон билан Япония ўртасидаги муносабатлар истиқболлари ҳақида қандай фикрдасиз?

— Ўзаро дўстлик ва ҳамкорлик истиқболлари порлоқ эканлигига ишончим комил. Ўз вақтида мен мамлакатимиз халқаро молия сиёсатига масъул бўлган Япония молия вазирининг ўринбосари бўлганман. Ҳозирги пайтда эса Япониянинг қишлоқ хўжалиги, ўрмон ва балиқчилик бўйича молия корпорацияси раисининг ўринбосари бўлиб ишлаяпман.

Мен юзлаб йиллар илгариги муносабатларимизни бежиз тилга олганим йўқ. Таассуфки, Ўзбекистон собиқ иттифоқ таркибида бўлган пайтида бу қадимий алоқалар амалда узиб қўйилди. Эндиликда республикангиз мустақилликка эришгандан сўнг ҳамкорлигимиз тез ривожланишига ҳеч шубҳа йўқ. Ҳозир сизнинг ёш мустақил давлатингиз учун хорижий сармоялар муҳим аҳамиятга эга. Бу ишда баҳоли-қудрат сизга кўмаклашиш ниятидаман.

— Япония инвестицияларини қайси соҳаларга қўйиш ниятида?

— Бу анчагина мураккаб масаладир. Ўзбекистонда хорижий сармоядорларни жалб эта оладиган кўпгина лойиҳалар мавжуд. Япон халқининг Ўзбекистонга қизиқиши катталигини яхши биламан. Яқин вақт ичида Япония ҳукумати, бизнинг идорамизга қарашли компаниялар иқтисодий ҳамкорлик соҳасидаги лойиҳаларни биргаликда амалга ошириш учун зарур чораларни кўрадилар. Сармоя қўйиш жуда масъулиятли иш. Шу сабабли бизнинг делегациямиз таркибидаги йирик компанияларнинг раҳбарлари ва мутахассислари мамлакатингиз, унинг иқтисодий аҳволини батафсил ўрганмоқдалар.

Ташриф доирасида мен Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги давлат ва жамоат қурилиши академиясида маъруза ўқидим. У Осиё мамлакатларининг халқаро ҳаётидаги ўрни ва аҳамиятига бағишланган эди. Маърузамда жаҳондаги қатор мамлакатлар, шу жумладан Ўзбекистон иқтисодиётининг аҳволини таҳлил қилиб бердим.

Буюк Амур Темур давридаёқ сизнинг ўлкангиз ва Япония тинч-тотувлик ва равнақ топишнинг ўзига хос рамзлари ҳисобланарди. Мен яқин келажакда Ўзбекистон ҳам Япония сингари маърифатпарвар дунёнинг илғор давлатлари қаторидан ўрин олишига умид қиламан. Шунинг учун биз мамлакатларимиз ва халқларимиз ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорликни янада ривожлантириш учун куч-ғайратларимизни аямаймиз.

Эътибор АКРОМОВА.

МАҲАЛЛАДА МАРОҚЛИ ТАДБИР

Акмал Икромов туманидаги Дархон маҳалласида турли-туман тадбирлар, ҳар хил мавзулардаги кечаларни ҳамжиҳатликда ўтказиш яхши одат тусига кирган.

Куни кеча Мансур Шамсиев, Акром Эргашев, Нозим Аъзамов, Садир Шамсиев, Ортиқ Нурматов, Қудрат Мансуров, Миразиз Қосимов каби фаол, шижоатли маҳалладошларнинг ташаббуси ва саъй-ҳаракатлари билан Дархон маҳалласида соҳибқирон Амир Темур таваллудининг 660 йиллигига бағишланган тадбир бўлиб ўтди. Унга ён-атрофдаги Оқмачит, Лабзак каби маҳаллалардан, Ҳалқа йўли бўйидаги 2,3-кўп қаватли уйлардан ҳам меҳмонлар таклиф этилди.

Маҳалладошларнинг файзли даврасида буюк соҳибқироннинг марказлашган давлат барпо этиш, туркий халқларни бирлаштиришдаги роли, улкан бунёдкорлик ишлари, унинг фан, маданият ва адабиётнинг ҳомийси сифатида кўрсатган фаолияти тўғрисида сўз борди. «Чилонзор Оқтепаси» маҳалласи мачитининг имом-хатиби Жорилла қори Ҳидоятов эса ота-онани ҳурматлаш, кексаларни эъзозлаш, ёшлар тарбияси, маънавий қадриятларимиз мавзуларида жуда таъсирчан маъруза қилди. Халқона қадриятларимизни улуғлаш руҳидаги мумтоз қўшиқлар эса тадбир мавзуига ҳамоҳанг бўлди.

Дамир ИСЛОМОВ.

Теннис

АЁЛЛАР ЎРТАСИДА ХАЛҚАРО МУСОБАҚА

8 июндан 16 июнгача пойтахтда илк бор аёллар ўртасида халқаро челенжер мусобақалари бўлиб ўтади.

Тошкентда ана шу халқаро мусобақани ўтказиш бўйича ташкилий қўмита мажлиси бўлиб ўтди. Ташкилий қўмита раиси, Тошкент шаҳар ҳокими Козим Тўлаганов Ўзбекистон жаҳонда «Президент кубоги» мусобақаларини юксак даражада ташкил этиш бўйича машҳур бўлганлигини таъкидлаб ўтди. Бўлажак беллашувда 19 мамлакатнинг 200 нафарга яқин теннис усталари иштирок этиши мўлжалланмоқда. Мусобақалар ўтказиладиган «Динамо» теннис мажмуига АҚШ, Германия, Франция, Испания, Австрия, Голландия, Хорватия, Туркия, Финляндия, Малайзия, Исроил, Янги Зелландия, Югославия, Руминия, Россия, Украина, Тожикистон ва бошқа давлатлар вакиллари чиқади.

Мусобақанинг саралаш баҳслари 8—9 июнь кунлари бўлиб ўтади. Шундан сўнг кучлилар беллашуви бошланади,

«Ўзбекенгилсаноат» уюшмаси, «Совпластитал» ва «Тошинтерм» қўшма корхоналари, «Маҳаллий саноат» корпорацияси, «Миконд» заводи мусобақа иштирокчилари учун нишонлар, эсдалик совғалари тайёрлайдилар.

Маданият ишлари бўйича вазирлик, Тошкент шаҳар ҳокимлиги ва Ўзбекистон теннис федерацияси халқаро мусобақа иштирокчилари учун қизиқарли маданий дастур тайёрлаган.

МУКОФОТГА «МУЗҚАЙМОҚ САЙЛИ»

Юртимизда теннис каттаю кичик севиб ўйнайдиган оммавий спорт турига айланиб бормоқда. Жойларда жаҳон андозаларига мос янги-янги теннис кортларининг қурилиши ҳам бу ўйинга қизиқувчиларнинг янада кўпайишига сабаб бўляпти. Яқинда Хадрада яна битта усти ёпиқ теннис кортининг фойдаланишга топширилиши спортчилар учун ажойиб туҳфа бўлди. 13 ёшгача бўлган қизлар ўртасидаги турнир бу ерда ўтказилган дастлабки мусобақа бўлиб, унда бир ҳафта давомида пойтахтнинг турли туманларидан келган 24 нафар қизлар ўз маҳоратларини намойиш этишди. «Соғлом авлод учун» хайрия жамғармаси Тошкент шаҳар бўлими ҳомийлик қилган ушбу турнирнинг финал мусобақаси ўзига хос байрамга айланиб кетди. Ўша куни шаҳримиздаги «Фармед» хусусий фирмаси ушбу жамғармага 100 минг сўмлик дори-дармон ҳадя этди.

— Соғлом авлодни тарбиялашга ҳисса қўшиш фирмамиз фаолиятининг асосий йўналишларидан биридир, — дейди фирманинг бош директори, тиббиёт фанлари номзоди Дилором Ғофуржонова. — Шунингдек, ногиронлар, меҳрибонлик уйлари, фахрийлар, кам таъминланган оилалар учун хайрия тадбирларида ҳам мунтазам қатнашамиз.

Турнир ғолибаси Александра Сорокатяга Республика «Соғлом авлод учун» хайрия жамғармаси таъсис этган бош соврин билан тақдирланди. Иккинчи ўрин соҳибаси Мадина Шафиқова эса Шайхонтоҳур туман ҳокимлигининг маҳсус совринига сазовор бўлди. Турнир мусобақанинг барча қатнашчилари учун уюштирилган «Музқаймоқ сайли» билан ниҳоясига етди.

Беҳзод ЭГАМОВ.

СУРАТДА: турнир ғолибаларини мукофотлаш пайти.

Рашид Ғалиев олган суратлар

Мана, бир йилдирки касаба уюшмалари ташкилотлари Ўзбекистон касаба уюшмалари ходимларининг XV қурултойида қабул қилинган янги Низом ва дастур бўйича фаолият кўрсатмоқдалар.

Куни кеча бўлиб ўтган Тошкент шаҳар касаба уюшмалари кенгашининг II пленумида ҳам Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов кўрсатмалари ҳамда пойтахт касаба уюшмалари ташкилотлари ўз олдиларига қўйилган вазифаларни қандай бажараётганликлари муҳокама қилинди.

Мазкур масала бўйича Тошкент шаҳар касаба уюшмалари кенгашининг раиси О. Сафоев маъруза қилди.

Касаба уюшмалари фаолиятидан

МЕҲНАТКАШЛАР МАНФААТЛАРИНИ КЎЗЛАБ

— Ўтган вақт ичида Тошкент шаҳар касаба уюшмалари кенгаши муайян ишларни амалга оширди, — таъкидлади нотиқ. — Жумладан, кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйиш тартиб-қоидалари кўриб чиқилди, юртбошимиз таклифларига кўра касаба уюшмалари фаолиятига аёл кадрлар жалб этилди.

Касаба уюшмалари идораларининг мавқеларини ошириш мақсадида авиасозлик ишлаб чиқариш бирлашмаси, айрим автотранспорт корхоналари бирламчи ташкилотларининг ижобий ишлари ўрганиб чиқилиб, улар тажрибаларини оммалаштириш мақсадида махсус тадбирлар ўтказилди, услубий қўлланмалар чиқарилиб тарқатилди.

Албатта, бозор иқтисодиётига ўтиш жараёнидаги мураккабликлар пайтида меҳнат жамоаларида асосий эътибор ходимларнинг ижтимоий-маиший шароитларини яхшилашга қаратилмоқда. Ва бинобарин, касаба уюшмаларининг бу борадаги ҳуқуқни муҳофаза қилиш ва демократия бўғини сифатидаги роли бекиёсдир.

Мисолларга мурожаат қилсак, вазият анча ойдинлашади. Хусусан, кейинги пайтларда қурилиш ташкилотлари ходимларининг иш ҳақлари сезиларли даражада ошди. Бу кўрсаткич ҳозир ўрта ҳисобда 2700 сўмни ташкил этмоқда. «Тошматбаакомбинат»да эса ўртача иш ҳақи 2800 сўмни ташкил этади ва бу энг кам иш ҳақидан деярли икки ярим баробар кўпдир. «Махсуспардозқурилиш», «Тошкентсаноатқурилиш» корхоналарида эса меҳнат таътили илгари 20 кун бўлган бўлса, ҳозир 30 кунга қадар оширилди. «Қурилишмеханизация» акционерлик жамияти маъмурияти ўз ходимларига 50 фоизлик қиймати тўланган квартиралар ажратди. 40 та аъзосига худди шундай миқдорни тўлаган ҳолда «Саноатқурилишиндустрия» акционерлик жамияти ҳам ходимларига имтиёзли квартиралар берди. Соғломлаштириш мажмуаларига 360 та йўлланма ажратилди. Ушбу жамоада билимлар кунига атаб қурувчиларнинг болалари бўлмиш биринчи синф ўқувчилари учун бепул ўқув анжомлари олинди.

Ўтган ҳисобот даврининг ўзидагина тармоқ касаба уюшмаларида бундай ишлар учун 38 миллион сўм сарф қилинди.

Бироқ шу билан бирга айрим жамоаларда меҳнат қонунчилигининг қўпол бузилиши ҳоллари ҳам давом этмоқда. 1, 3, 7, 8, ва 18-автосаройлар раҳбарлари қарзлар ўрнини тўлдириш мақсадида ҳайдовчилар маошларининг 50 фоизидан кўпроғини ушлаб қолганлар, ходимларни қонунга хилоф равишда, жумладан касаба уюшмаси қўмитасининг иштирокисиз бўшатиб юбориш ҳоллари ҳамон учраб турибди. Чунончи, касаба уюшмаси қўмитаси билан келишмасдан туриб «Шоанварсавдо» жамоа корхонасининг Расулов, Исмоилов ва Икромов каби ходимлари ишдан бўшатилган. Касаба уюшмаси ташкилотларининг аралашувидан сўнг улар ўз иш жойларига тикланди ва корхонадан юқоридаги ишчилар ҳисобига ўтган вақт учун тегишли тўловлар ундирилди.

Ўтган ҳисобот даврининг ўзида шаҳар касаба уюшмалари кенгаши томонидан юқоридаги каби меҳнат кодекси қоидаларининг бузилишига доир 70 дан ортиқ аризалар кўриб чиқилди. Бундай ҳолларнинг учраб туриши шуни кўрсатадики, кўпчилигимиз ўз ҳуқуқ ва мажбуриятларимизни билмаймиз. Улардан фойдаланишни билиш ҳар иккала томон — маъмурият ва жамоа аъзолари ўртасида тузиладиган меҳнат шартномалари ва бошқа муносабатларда албатта кўрсатилиши жоиздир.

Кўпгина корхона ва ташкилотларда меҳнатни муҳофаза қилишнинг оддий қоидаларига ҳам риоя этилмаётир. Шаҳар касаба уюшмалари кенгаши томонидан бу масала юзасидан 7 мингдан ортиқ тадбирлар ишлаб чиқилиб, барча тегишли жойларга тарқатилди. Кейинги пайтларда ўтказилган назорат текширувлари натижасига кўра техника хавфсизлиги қоидалари бузилаётганлиги учун 174 та асбоб-ускуналардан фойдаланиш тақиқланди ҳамда 42 та ишлаб чиқариш устахоналари ёпиб қўйилди. Йўл қўйилган қоидабузарликлар учун 107 киши жавобгарликка тортилди.

Бугун касаба уюшмалари ташкилотлари олдида меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисидаги қонунни қабул этишдек улкан ва масъулиятли вазифа турибдики, унинг ҳаётга тадбиқ этилиши кўпгина муаммоларнинг ечилишига замин яратган бўларди.

Шуни ҳам таъкидлаб ўтиш жоизки, касаба уюшмалари ташкилотлари томонидан меҳнаткашлар саломатлигини яхшилаш ва мустаҳкамлаш борасида ҳам салмоқли ишлар амалга оширилмоқда. Жумладан, ўтган вақт ичида санаторий ва пансионатларда 9 мингдан ортиқ, профилакторийларда эса 37 минг киши ўз соғлиғини тиклади. 25 мингга яқин ишчи ва хизматчилар парҳез таомлар билан таъминланди.

Умуман, ушбу мақсадлар учун ижтимоий суғурта фондидан 125 миллион сўмга яқин маблағ ажратилди. Улардан 123 миллионга яқини ишчилар ва уларнинг болаларини санаторий-курортларда даволаш учун сарфланди.

Албатта, меҳнаткашларни маданий ва жисмоний тарбия соҳаларидаги ҳуқуқларини муҳофаза қилиш касаба уюшмаларининг энг асосий вазифаларидандир. Бугунги кунда ушбу соҳаларга ҳам муҳим эътибор қаратилмоқда. Ҳозир мавжуд 65 та кутубхона ва 46 та клубда 200 дан ортиқ маданий-оқартув ходимлари бўлмиш мутахассислар фаолият кўрсатишмоқда. 600 мингга яқин китобни ўзига жамлаган кутубхона фондларидан ўтган вақт ичида 40 мингдан ортиқ китобхонлар фойдаланишди. Клублар ва саройлар қошидаги 400 га яқин турли хил бадиий-ҳаваскорлик тўгаракларида ўз қизиқишлари доирасида етти мингдан ортиқ киши бўш вақтларини мазмунли ўтказмоқдалар. «Ўзэлектроаппарат», «Қизил тонг», «Юлдуз» акционерлик жамиятлари, В. Чкалов номли очиқ турдаги авиация давлат ҳиссадорлик жамияти, Техника университетида бу борада ижобий ишлар амалга оширилганини таъкидлаб ўтиш ўринлидир.

Бироқ айрим раҳбарлар учун бундай масалалар иккинчи даражали бўлиб кўринади, шекилли. 1-пойабзал фабрикасининг маданият саройи ёпилди, бинони таъмирлаш мақсадларида илгарилари машҳур бўлган Тўқимачилар маданият саройидан 30 дан ортиқ рақс, драма ва бошқа тўгараклар чиқарилди. 1-тажриба — синов механика заводининг клуби фирма ихтиёрига топширилди. Тошкент машинасозлик корхонасининг клуби биносининг бир қисми сақичлар ишлаб чиқарадиган фирмага ижарага берилди. Юқоридаги корхоналар касаба уюшмалари қўмиталарининг раислари К. Крафд, Н. Жаров ва Ш. Исроиловлар эса бу ҳолни маблағларнинг етишмаслиги ва йўқлиги сабабли амалга оширилаётган мажбурий чоралар деб изоҳлашди. Шу ўринда ҳақли савол туғилади: Хўш «Ўзбеккабель», 2-Тошкент тиббиёт институти, «Шарқ» нашриёт-матбаа концернлари маданий-оқартув муассасалари қандай имкониятлар ва маблағлар эвазига ўз ишларини яхши йўлга қўймоқдалар? Ахир мазкур корхоналарда бундай ишлар учун 10 миллион сўмга яқин маблағ сарфланди-ку. «Ўзэлектроаппарат» илмий ишлаб чиқариш бирлашмасида қайси маблағлар ҳисобига турли эстафеталар ўтказилади, тўгараклар ташкил этилади, спектакллар қўйилади ва уларга зарур бўлган барча анжомлар тайёрланади? Бундай ибратга молик корхоналар раҳбарларининг жавоблари оддий — биринчидан, ўз ходимларининг ҳар томонлама эҳтиёжларини қондиришга интилиш бўлса, иккинчидан, хўжалик юритишнинг янги йўллари ва имкониятларини тинимсиз излаш, мавжуд воситалар ва захираларидан унумли фойдаланишдир.

Шаҳарда 10 та ўйингоҳ, 111 та спорт заллари, 15 та ҳовуз, 375 та спорт майдончалари, 202 та жисмоний тарбия жамоалари фаолият кўрсатмоқда. Футболчилар мактаби тузилган «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси ва Агрегат заводи спорт-соғломлаштириш мажмуаларининг иш тажрибалари эътиборга моликдир. Агрегат заводида яқинда ҳомийлар ёрдамида корхона ўйингоҳида таъмирлаш ишлари амалга оширилди.

Тошкент шаҳар касаба уюшмалари кенгаши пойтахт ҳокимлиги билан бирга бу йилги ёзги таътил даврида ўқувчиларнинг яхши дам олишларини таъминлашга йўналтирилган тадбирларни ишлаб чиқиш борасида кенг кўламдаги ишларни амалга оширди. Маълумки, шаҳар ҳокимининг қарори билан болалар соғломлаштириш мажмуаларини сотиш ва улардан бошқа мақсадларда фойдаланиш тақиқланган. Ўз навбатида, касаба уюшмалари ўз олдиларига бундай муассасаларнинг доимий фаолият кўрсатишлари учун зарур мблағларни ажратиш ва болаларни имтиёзли йўлланмалар билан таъминлаш мажбуриятларини олдилар.

Дастлабки маълумотларга кўра бу йилги мавсумда турли хил стационар ва оромгоҳларда 40 мингдан ортиқ болалар ўз соғлиқларини мустаҳкамлаб, кўнгилли ҳордиқ чиқаришлари мумкин. Шунингдек, 10 та соғломлаштириш оромгоҳларида қорақалпоғистонлик 2 минг ўқувчи ёзги таътилларини мароқли ўтказадилар.

Ушбу мақсадлар учун ҳаммаси бўлиб 50 миллион сўмга яқин маблағ сарфланади. Ҳар бир болага кетадиган харажатлар 4,5 минг сўмни ташкил этса-да, ота-оналар учун йўлланма ўрта ҳисобда 110 сўмдан 220 сўмгача бўляпти. Қолган миқдор эса касаба уюшмалари ва корхоналарнинг маблағлари ҳисобидан қопланади.

«Алгоритм» акционерлик жамияти, «Семурғ», «Камалак», «Автомобилчи», «Чотқол» каби йил бўйи ишлайдиган ва оилавий дам олишлар уюштириладиган соғломлаштириш мажмуалари болаларни қабул қилишга ҳар томонлама яхши тайёргарлик кўрди.

Маъруза юзасидан музокараларда сўзга чиққанлар бирламчи касаба уюшмалари ташкилотлари ва умуман шаҳримиз ва республика касаба уюшмалари олдида турган вазифалар ва муаммолар тўғрисида ўз фикр-мулоҳазаларини билдирдилар.

Автотранспорт ва шоссе йўллари ходимлари шаҳар касаба уюшмаси қўмитасининг раиси А. Мавлонов касаба уюшмалари қонунчилик ташаббуслари билан чиқишлари лозимлиги тўғрисида фикр билдирди. Жумладан, республиканинг янги солиқ кодексини ишлаб чиқишда қатнашиш даркорлигини таъкидлади.

— Бундай пленумларда билдирилган яхши ғоялар ва ўринли таклифлар ҳар доим ҳам ҳаётга тадбиқ этилавермайди, — деди агросаноат мажмуаси ходимлари шаҳар касаба уюшмаси қўмитасининг раиси М. Умарова. — Бунда касаба уюшмалари ходимлари, корхона раҳбарларига кўп нарса боғлиқдир. Ва энг муҳими, ҳар иккала томоннинг ҳуқуқ ва мажбуриятларини белгилайдиган асосий ҳужжат — жамоа шартномаси қанчалик тўғри тузилгани ва қандай бажарилаётгани ҳам асосий ўрин тутади.

Корхона-ташкилотлар қошидаги мактабгача тарбия муассасалари, соғломлаштириш оромгоҳларини сақлаб қолиш зарурлиги тўғрисида «Тошкент аэропорти» касаба уюшмаси қўмитаси раиси Н. Видяева куюниб сўзлади. Албатта, бугунги кунда корхоналарга бу юмуш арзонга тушмаяпти. Бироқ «Тошкент-Ленд»да ва бошқа истироҳат боғларида дам олишга ҳамманинг ҳам қурби етавермайди. Ва бундай аҳволни ўрганишга касаба уюшмалари ҳам ўз эътиборларини қаратишлари даркор.

Пленумда шунингдек, яна бошқа бир қатор долзарб муаммолар ҳам ўртага ташланди. Муҳими, уларнинг кўпларини ҳал этиш касаба уюшмалари ходимларининг қўлларидан келади. Албатта, фақат ишдан бўйин товламайдиган, ташаббускор, қатъиятли кишилар муваффақиятга эришади. Ва бинобарин, айни ана шундай кадрлар жамоалар томонидан касаба уюшмалари қўмиталарини бошқариш ишига олға сурилиши керак. Зеро, бугун меҳнаткашлар манфаатларини муносиб ифодалаб, уларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қила оладиганларнинг фаолият кўрсатадиган пайти келди.

Дилмурод ИСМОИЛОВ.

Тонг билан кўзимизни очамиз-у Аллоҳи таолонинг янги кунга эсон-омон етказганига шукроналар айтиб, кундалик юмушимиз билан банд бўламиз. Мабодо кўзимиз тушиб қолса, ҳафсаламиз бўлса, қувраб қолган гулларга сув қуямиз, дарахтларни тартибга келтирамиз. Бу билан ўзимизни табиатсевар кўрсатмоқчи бўламизми ёки йўқ — қилган ишимиздан мамнун бўламиз. Ростини айтиш керак, орамизда шу ишни ҳам қилмайдиганлар бор...

Бугун—Жаҳон атроф-муҳитни ҳимоя қилиш куни

МУНОСИБ ФАРЗАНД БЎЛАЙЛИК

Атроф-муҳитни ҳимоя қилиш деган сўзни қандай шарҳлаш керак? Назаримизда биз энг муҳим нарсани — мана шу табиат қўйнида яшаб келаётганимизни унутиб қўйганга ўхшаймиз. Унутишнинг оқибати эса ҳар лаҳзада ўзини эслатиб, кўрсатиб турибди.

Ўзбекистон тупроғини «Қуруқ чўпни суқсанг кўкаради», деб алқашади. Чиндан ҳам бундан 30 — 40 йил аввал «40 йиллик қурилган ёғочнинг кўкарганини кўрганман», деб юргувчи одамлар бўларди. Ҳозир эса манзара тамом бошқача. Экилган ўн туп ниҳолдан ҳаммаси кўкаради деб ҳеч ким кафолат беролмаса керак. Сабаби шу муқаддас еримизни ҳимоя қилиш ўрнига заҳарли моддалар билан тўйдирдик. Энди мурғак ниҳолга унинг илиқ ҳароратини топиш амри маҳол.

Она еримиз ҳақида жуда кўп аянчли мисолларни келтиришимиз мумкин. Лекин уларни тилга олиб, санаб ўтишдан ҳеч ким манфаат кўрмайди. Яхшиси юз берган манзарадан қандай қилиб тезроқ қутулиш керак — мана шуни ўйлаш зарур. Албатта, ўнлаб йиллар ерга сепилган селитра, фосфор, осмондан булутдек тушган бутифос сингари кони заҳарларни бир мавсумда ювиб ташлаб бўлмайди. Фақатгина раҳмдиллик билан узоқни ўйлаб иш кўришгина еримизнинг жонига оро кириши мумкин.

Америкада ажойиб бир одат бор экан. Ҳар йили апрелнинг 22 числосида бутун мамлакат бўйлаб Ер куни ўтказилар экан. Ана шунда Америка аҳолиси ўз Ерини қанчалар яхши кўришини намойиш этар экан.

Бизда ҳам Ер куни, Сув куни, Гул байрамлари ўтказилса қандай соз бўларди.

Табиатни муҳофаза қилиш ҳозирги кунимизни энг долзарб масалаларидан бири бўлиб турибди десак лоф бўлмайди. Чунки эртанги ҳаётимиз бизнинг бугунги муҳаббатимизга боғлиқ бўлиб қолди. Назаримда ҳар нарсага муҳаббат қўямизу табиатни севиш ёдимиздан чиқиб қолаётганга ўхшайди. Аслида эса энг улуғ муҳаббатимизни она еримизга, табиатимизга изҳор этишимиз керак.

Шаҳримиз ҳақида, унинг гўзал табиати ҳақида жуда кўп гапирганмиз, ёзганмиз. Лекин бугун кўриб турган майсазор ўрнида янги тижорат дўкони қад кўтарганини, кечагина яшнаб турган адл тераклар бугун кесилиб ер билан битта бўлиб ётганини, ўрнатилганига 20 йил, ҳатто ундан ҳам кўп бўлган бетон ариқлардан бир мартагина сув жилдираб оқмаганини биламиз, кўрамиз, афсуски миқ этмаймиз.

Кечагидек эсимда. Маҳалладошларим билан Қичқириқ анҳорига чўмилгани келардик. Кўм-кўк зилол сувда балиқдек яйрардик. Сув соҳилидаги олмалар «чўлп-чўлп» этиб сувга тушар, биз уларни талашиб-тортишиб ер эдик. Бугун шу Қичқириқнинг сувини ичиб бўладими? Ҳатто чўмилгани қўрқасан киши. Унинг соҳилига жойлашган катта-кичик корхоналар сувини обдон лойқалатиб бўлган. Қорасувнику айтмаса ҳам бўлади. Ўз оти билан қора сувга айланди.

Бу каби мисолларни Салор, Бўзсув, Бўржар ҳақида ҳам айтсак бўлади. Бу сувларнинг юзасигина тозага ўхшаб кўринади. Туби эса чиқиндиларга тўлиб ётибди. Ёз кунлари ғалати бир ҳидлардан бошингиз айланади.

Хўш, буларни кимлар қиляпти? Ўзимиз қиляпмиз. Ўзимиз сув ичиб турган қудуғимизга тупроқ ташлаяпмиз.

Атроф-муҳитни муҳофаза қилиш бу биринчи навбатда соғлиғимизнинг гаровидир. Бу соғлиқ ҳавони зарарлантираётган корхоналарнинг ишчи-хизматчиларига ҳам, сувларимизни ифлослантираётганларнинг бола-чақаларига ҳам керак. Табиат муҳофазасида «менга нима» деган ақида кетмайди.

Бугунги табиат бизга дунё бунёд бўлганидан бери мерос бўлиб асрлар ошиб келмоқда. Ота-боболаримиз бизнинг шу кунларга тушишимизни етти ухлаб тасаввур ҳам қилмаган бўлсалар керак. Айтишларича, қадимги инклар қабиласи кишилари тонгни қуёшга шукроналар айтиш билан бошлар эканлар. Бирон маротаба сувни беҳурмат қилмаган эканлар. Она ерни ҳар оқшом кўзларига суртиб, сўнг уйқуга ётишган экан. Бу одатлар табиат — Ер, Сув, Қуёш, Ҳаво қанчалар мўътабарлигини исботламайдими? Улар бизга йўл-йўриқ, ибрат олса арзигулик урфлар эмасми? Узоққа бориб нима қиламиз. Яқин-яқинда ҳам сувга тупурган болага кексалар қаттиқ танбеҳ берар, «шапалоқ» билан сийлар эди. Бугун янги тушган келинчаклар ахлатларни сувга супуриб ташласа, унга танбеҳ бериш ўрнига, «яхши қилдинг» деб айтамиз. Бу эртани ўйлаш эмас. Эртани ўйлаган одам бир туп ниҳол экади. Табиат бағридан йўқолган нарсанинг ўрнини тўлдиради. Ариқ очади. Ана шундагина табиат биздан рози бўлади. Ана шундагина эртанги кунга бугунги олийжаноб ниятларимиз етиб боради. Ана шундагина тоза қалб билан «табиат-онажон» деб айта оламиз.

Темур УБАЙДУЛЛО.

Нуқтаи назар

ЭРТАНГИ КУНИМИЗ ҚИЁФАСИ

Атроф-муҳит муҳофазаси кейинги пайтларда ўта муҳим ва долзарб масалалардан бири бўлиб қолганлиги ҳеч кимга сир эмас. Атмосферанинг беҳад ифлосланиши, озон қатламининг емирилиб бориши, ўсимлик ва ҳайвон турларининг камайиб кетиши, Орол денгизи муаммоси.

Биргина Орол муаммосини олайлик. У бугун умумбашарий аҳамият касб этмоқда. Бунинг олдини олиш, мазкур муаммони тезда бартараф этиш учун нафақат Ўзбекистон ва Марказий Осиё республикалари, балки бутун жаҳон жамоатчилиги бир ёқадан бош чиқариб ҳаракат қилишлари шарт бўлиб қолмоқда. Шундай ҳаракат бошланмоқда ҳам, шу мақсадда республикамизда бир қанча муҳим тадбирлар амалга оширилмоқда.

Атроф-муҳитнинг софлиги ва озодалигини сақлаш, табиатни муҳофаза қилишнинг ҳуқуқий пойдеворига мамлакатимизнинг Бош қонуни— Конституциямизда биринчи ва асосий ғиштлар қўйилди. Унинг 55-моддасида «Ер, ер ости бойликлари, сув, ўсимлик ва ҳайвонот дунёси ҳамда бошқа табиий захиралар умуммиллий бойликдир, улардан оқилона фойдаланиш зарур ва улар давлат муҳофазасидадир», дейилган. Атроф-муҳит муҳофазасини таъминлашнинг дастлабки ҳуқуқий заминини яратган Конституциямизга ҳамоҳанг тарзда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси томонидан бу борада бир қанча махсус қонунлар қабул қилиндики, улар Ўзбекистонимиз табиати гўзаллигини сақлаб қолиш, ўсимлик ва ҳайвонот дунёсининг барча турларини ва айниқса, йўқолиш арафасида турган, ноёб, йўқолиб камайиб бораётган турларини асраб қолиш ва кўз қорачиғидай авайлашда муҳим аҳамиятга эга бўлмоқда. «Давлат санитария назорати тўғрисида»ги, «Табиатни муҳофаза қилиш тўғрисида»ги, «Сув ва сувдан фойдаланиш тўғрисида»ги, «Алоҳида муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар тўғрисида»ги, «Ер ости бойликлари тўғрисида»ги қонунлар фикримизнинг далилидир. Уларнинг ҳар бири маълум бир соҳада ҳуқуқий муносабатлар ҳамда меъёрларни ўрнатади ва тартибга солади.

Идоралар, Вазирликлар ва идоралар, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, фермерлик ва кооператив хўжаликлар, шунингдек айрим шахслар хўжалик, бошқарув ҳамда бошқа фаолиятини амалга ошириш жараёнида табиатни муҳофаза қилиш мақсадларига эришиш учун бир неча қоидалар қаторида инсон ва унинг келгуси авлодлари генетик фонди ҳақида ғамхўрлик кўрсатиш қоидасига ҳам амал қилишлари керак. Бу ҳақда қонунда аниқ қилиб кўрсатиб қўйилган.

Маълумки, келажак — ёшларники. Ёш авлодни тарбиялаш ва вояга етказиш, уларнинг соғлом ўсишлари учун қайғуриш давлатимиз ички сиёсатининг муҳим қирраларидан биридир. Бу борада кўпгина амалий тадбирлар қилинмоқда. Республикамизда экологик муаммоларни ҳал қилиш мақсадида тузилган жамоат бирлашмалари фаолият кўрсатмоқда. Уларнинг бири «Экосан» халқаро жамғармасидир.

Президентимизнинг 1993 йил 4 мартдаги Фармони билан Ўзбекистонда жаҳон тажрибасида биринчи марта «Соғлом авлод учун» ордени таъсис этилди. Ўша йилнинг 7 майида Ўзбекистон Республикасининг биринчи ва иккинчи даражали «Соғлом авлод учун» орденини таъсис этиш тўғрисида Республика парламенти қонун қабул қилди ва унга шу қонун билан тасдиқланган Низом ҳам илова этилди. Оналик ва болаликни муҳофаза қилишда, соғлом авлодни вояга етказиш, тарбиялаш ва камол топтиришда алоҳида жонбозлик кўрсатган, фидойилик қилган инсонлар ана шу юксак мукофот билан тақдирландилар. Шу мақсадларда республикамизда ҳукуматга қарашли бўлмаган «Соғлом авлод учун» халқаро хайрия жамғармаси ҳам ташкил этилди. Яқиндан бошлаб. «Соғлом авлод учун» журнали ҳам нашр этила бошланди. Хўш, бу ишларнинг барчаси нима учун қилинмоқда? Мақсад битта: у ҳам бўлса, соғлом авлодни вояга етказиш, улғайтириш, тарбиялашдир.

Ёшлар ҳақида гапирганда, уларга бериладиган тарбиянинг бир муҳим қирраси ҳақида гапиришни ҳам унутмаслигимиз керак. Бу — экологик таълимдир. Бунинг нақадар зарурлиги кейинги йилларда яққол кўзга ташланиб қолди. Бу таълимни бутун давлат миқёсида маълум йўналиш асосида олиб бориш, бошқача айтганда, бизнинг назаримизда, умумтаълим мактабларининг, ўқув даргоҳларининг дастурига экологик таълимни, атроф-муҳит муҳофазасини ўргатувчи фанни мажбурий фан сифатида киритиш ва ўргатиш зарурати туғилди. Болалар боғчаларида, мактабларда, ўқув ва тарбия муассасаларида экологик билимларни ёйиш, уни ёшларнинг онгига сингдириб бориш керак. Аввало, экологик тарбияни оиладан бошлаш, яъни оилада фарзандларни, болаларни табиатни севиш, ардоқлаш руҳида тарбиялаш зарур деб ҳисоблайман. Чунки оила давлат организмининг кичик бир ҳужайрасидир. Бугун давлат миқёсида амалга ошириладиган ана шу улкан ишларни унинг шу кичик бир бўлагидан бошлаш мақсадга мувофиқ бўлур эди. Экологик тарбия оиладан, боғчадан, мактабдан йўлга қўйилмас экан, жамиятда кенг қамровли экологик тарбиявий ишлар олиб борилмас экан, кўзланган мақсадга эришиб бўлмайди.

Ёшларга экологик билимларни беришда баъзи вақтлар матбуотда махсус доимий рукнлар ташкил этилса, фойдадан холи бўлмайди. Бу рукнлар остида берилаётган мақолаларда табиатни асраш-авайлаш болаларнинг бурчи эканлигини уларга уқтириб бориш асосий мақсад қилиб қўйилиши керак. Чунки болалик йилларида олинган билим, пайғамбаримиз Муҳаммад алайҳиссаломнинг таъбири билан айтганда, тошга ўйилган нақш кабидир.

Олимлар аллақачон исботлаган бир ҳақиқат бор: инсон саломатлиги ва узоқ умр кўришининг 80 фоизи унинг турмуш тарзига, атроф-муҳит софлиги ва озодалигига ва фақат 20 фоизигина тиббиётга боғлиқ экан. Бу далиллар ҳам ёшларга экологик билим бериш ўта муҳим масала эканлигини яна бир бор тасдиқлайди.

Маълумки, «Қизил китоб»ни ҳар 5 йилда янгилаб туриш кўзда тутилган. Бу нима дегани? Бу инсоннинг табиатга ўтказилаётган антропоген таъсирини вақти-вақти билан ҳисобга олиб бориш деганидир. Вақт ўтган сари «Қизил китоб»га киритилган турлар сони ошиб бормоқда. Бу эса бизни янада ҳушёр бўлишга, табиат муҳофазаси йўлида дадил ва кескин қадамлар қўйишга ундамайдими?

Ёшлар нафақат инсоннинг, балки табиатнинг ҳам келажагидир. Бугунги ёшларнинг қандай камол топиши эртанги кун табиат қиёфасининг қандай бўлиши даракчиси ҳамдир.

Алиқул РАҲМОНОВ.

Бугунги кунда метрополитен барчамиз учун одатдаги транспорт воситасидир. Бир зумда улкан шаҳримизнинг бир чеккасидан бошқа чеккасига саноқли дақиқаларда етиб оламиз-у ҳарқалай кўпчилигимиз бу соҳа заҳматкашларининг ишлари тўғрисида ўйлаб ҳам кўрмаймиз. Аслида метрополитен мураккаб монументал иншоотлар, нурга чулғанган ер ости мармар қасрлар, қушдек елувчи зангори вагонлар, ўзиюрар зинапоялар олами — инсон тафаккури билан бунёд бўлган мўъжиза эканлиги хаёлимизга келмайди ҳам.

Таълим масканларида

ЕР ОСТИ ҚАСРИНИНГ МАЛИКАЛАРИ

Тошкент метрополитени бекатларининг мафтункор, кўркам қиёфаси — меъмор ва лойиҳачилар, безакчи ва қурувчилар ижоди ҳамда фидокорона меҳнати бўлса, унда хизмат қилувчи кўп мутахассисларни тайёрлашда эса шаҳримиздаги 37-ҳунар-техника билим юртининг ҳиссаси каттадир. Билим юртининг таржимаи ҳоли 1977 йилдан — Тошкент метрополитенининг биринчи навбати ишга туширилган давридан бошланган. Ўшанда «Тошкентметроқурилиш» учун малакали маҳаллий мутахассислар тайёрлаш эҳтиёжи туғилди. Билим юртига асосан 9 ва 11-синфни битирган ўқувчилар қабул қилинади. Улар бу ерда метрополитен вагонларини таъмирлаш чилангарлари, метрополитен бекати навбатчиси, электргаз пайвандловчи, назорат-ўлчов асбоблари ва автоматика операторлари, ҳаракатланувчи таркиб бўйича чилангарлар, автомобилларни таъмирлаш чилангарлари, электргаз пайвандчилари каби касбларни эгаллашади. Бугунги кунда илм масканида 23 та гуруҳ фаолият кўрсатмоқда.

Давр талабидан келиб чиққан ҳолда ўқувчиларга фақат бир мутахассислик эмас, балки бир неча мутахассисликни бир вақтда ўргатиш йўлга қўйилди. Масалан, ҳаракатдаги таркиб электр чилангари касби билан бир қаторда авточилангар, автомобилларни таъмирлаш чилангарлари билан электргаз пайвандловчи, ўлчов асбоблари чилангарлари ҳамда электргаз пайвандловчилари каби бир қатор касбларни биргаликда ўргатишни йўлга қўйилиши натижасида ўқув юртига кирувчилар сони янада кўпайди. Бундан 4-5 йил илгари 400 га яқин ўғил-қиз таҳсил олган бўлса, бугунга келиб уларнинг сони 610 тага етди. Яна бир янгилик кўпчилик ота-оналар ва ўқувчиларни бефарқ қолдирмади. Яъни болалардаги қизиқиш ҳамда қобилиятни ҳисобга олган ҳолда 1995-1996 ўқув йилидан бошлаб 8-синфни битирганларни ҳам қабул қилиш йўлга қўйилди. Ўқув муддатлари танлаган ихтисосликларига қараб 6 ойдан 3 йилга қадар давом этади.

— Шуни мамнуният билан таъкидлаш лозимки, — дейди ҳунар-техника билим юрти директори Эркин Нарзиев, — ҳукуматимиз томонидан ўқувчи-ёшларга алоҳида эътибор, кўплаб ғамхўрликлар кўрсатилаётир. 1996 йилдан бошлаб биринчи марта стипендиялар берила бошланди. 9-синф маълумотига эга бўлган ўқувчиларга кийим-бош, иссиқ овқат берилиши фикримизнинг ёрқин далилидир. Кам таъминланган оилаларга моддий кўмак бериш мақсадида билим юрти фонди ва баъзи манбалардан ёрдам ажратиб борилади.

Ўқувчиларнинг бўш вақтларини кўнгилли ўтказишлари учун катта эътибор қаратилган. Билим юрти қошида турли тўгараклар, клублар, бадиий ҳаваскорлик студиялари ишлаб турибди. Барча қулайликларга эга ва замонавий жиҳозланган кутубхона ўқувчилар ихтиёрида.

Ўқув дастурини муваффақиятли ўзлаштирганларга учинчи ва тўртинчи разрядли гувоҳномалар берилиб, Тошкент Метро қурилиш ва ишлаб чиқариш бирлашмаси корхоналарига ишга юбориладилар. Илм даргоҳида юқоридаги санаб ўтилган касбларни тўлиқ эгаллашлари учун зарур бўлган моддий техника базаси ва ўқув устахоналари мавжуд. Бир вақтнинг ўзида ўрта маълумотни олишни истовчилар учун махсус ва умумтаълимий фанлар бўйича кабинетлар ишлаб турибди. Барча ўқувчиларга замон эҳтиёжини ҳисобга олган ҳолда компьютер сабоқлари ўргатилади.

—Ҳар гал метрога тушганимизда биз кўркам ва кулай кийим-бош кийган дилкаш навбатчиларга дуч келамиз. Кўпгина қизларимиз уларга ҳавас билан қарашади. Шу ҳақида ҳам изоҳ берсангиз.

— Юқорида санаб ўтилган касбларни кўпроқ йигитлар эгаллашса, метрода ишлашни орзу қиладиган қизлар учун «метро бекати навбатчиси» мутахассислиги айни муддаодир. Ушбу касб ҳақида тўлиқроқ тасаввурга эга бўлиш учун навбатчининг вазифасига нималар киришини айтиб ўтай: сигнализация ва алоқа воситаларининг турли ҳолатларида поездларни жўнатиш, қабул қилиш ва ўтказиш, техник иш ҳужжатларини олиб бориш, қўл остидаги воситалар ёрдамида сигнал бериш, ҳаракат хавфсизлигига таҳдид қилиши мумкин бўлган камчиликларни аниқлаш, йўловчиларга хизмат кўрсатиш бўйича касса — назорат операцияларини ташкил қилиш, радиоахборот воситалари ёрдамида бекат чегарасида йўловчини огоҳ қилиш ва бошқаларни келтириш мумкин. Қисқа қилиб айтганда, уларни ер ости қасрининг маликаларига ўхшатиш мумкин.

— Мураббийлар ҳақида ҳам тўхталсангиз.

— Ёшларга 30 дан ортиқ олий малакали педагогик жамоа мутахассислик ва умумий таълим бўйича дарс ўтадилар. Ўн етти йилдан бери математика фанидан дарс бериб келаётган Анна Ким билим юртимиз фахри десак янглишмаймиз. У ҳам ўзбек гуруҳларига, ҳам рус гуруҳларига дарс берибгина қолмай, балки ўқувчиларнинг ҳар томонлама яқин сирдошига айланиб қолган. Ёрдамчи — бўёқчилик гуруҳининг ишлаб чиқариш мастери Виктор Карасев, она тили ва адабиёти ҳамда рус гуруҳларида ўзбек тили ўқитувчиси Маъмура Юсупова ва бошқа кўплаб педагогларимизни мисол келтириш мумкин.

— Қилинаётган ишлар талайгина экан. Буларни амалга ошириш учун албатта маблағ керак...

—Гапингизни тушундим. Билим юрти қошида кичик ишлаб чиқариш корхонаси ташкил топган. Бу ерда асосан ишлаб чиқариш усталари билан биргаликда талабалар ҳам меҳнат қилишади. Бу йилдан бошлаб аҳолидан буюртмалар қабул қилишни ҳам йўлга қўйдик. Ана шулар ҳисобига йиғилаётган маблағларга керакли жиҳоз олиш, ўқитувчи ва талабани рағбатлантириш ҳамда таъмирлаш ишларини бажаришни йўлга қўйганмиз.

Дония ЗОКИРОВА.

1996 йил —

Амир Темур йили

ЗАФАРЛИ ЮРИШЛАР АКС ЭТГАН

Амир Темур ва темурийлар ҳукмронлиги даврида яратилиб замонамизгача етиб келган тарихий асарлардан бири Ғиёсиддин Али Яздийнинг «Рўзномайи ғазавоти Ҳиндустон» («Ҳиндустон ғазавоти кундалиги») рисоласидир. Мазкур асар шу мавзуга бағишланиб, бизгача қўлёзмалари етиб келган фанга маълум манбаларнинг дастлабки намунаси саналади. У Амир Темурнинг шахсий топшириғи билан яратилган ва соҳибқирон назаридан ўтган манбалардандир.

Ғиёсиддин Алининг фанга маълум яккаю-ягона нодир қўлёзма нусхаси ҳозирда Ўзбекистон Фанлар академияси Шарқшунослик институти фондида сақланмоқда. Хаттотнинг қўлёзма сўнгида ёзишига кўра, унинг кўчирилиши ҳижрий 1015 йили шаъбон ойининг бешинчи куни (милодий 1606 йилнинг 6 декабрига тўғри келади) ниҳоясига етказилган. У асримиз бошида Туркистон оммавий кутубхонаси фондига келиб тушган ва унинг охирги эгаси асарни 25 тангага сотиб олган экан.

Ғиёсиддин Али Язд шаҳрида яшаган ва шу ерда туғилган бўлиши керак. Ҳар ҳолда Амир Темурнинг пойтахтдан келган мулозимини у шу шаҳарда учратди. Муаллифнинг ўзи ёзишича бу воқеа куйидагича кечган. Бир йили Яздга пойтахт Самарқанддан Амир Темурнинг йирик сарой аъёнларидан бири (исми асарда аталмаган) ташриф буюради. Бундан фойдаланиб, Ғиёсиддин Али унга ўзининг бири араб ва бири форс тилида битилган диний-фалсафий мазмундаги икки рисоласини тақдим этади. Амир улар билан танишиб чиққач, муаллифга ўзининг буюк империя тузиш йўлида олиб борган сафарлари тафсилотларини баён этувчи тарихий асар ёзишни буюради. Амир Темурнинг ўзи бўлажак асарнинг мундарижасини ҳам белгилаб беради: «Ва аввало алоҳида бўлимда ҳазрат (яъни Амир Темур) ҳаётининг ибтидосида унга каромат қилинган ғалабаларнинг қисқача баёнини битсин. Сўнг эса Ҳиндустон ғазавоти рўзномасига киришиб, сертакаллуфликдан йироқ ва идрок этмоққа осон иборалар ила айтилган воқеага оид муфассал жангномани шарҳ этсин. ... Гарчи муаллиф аксар вақт диний илмлар денгизига ғарқ бўлиб, хитобият (адабий тарихнавислик) иншосига кам ҳавас кўрсатган бўлса-да, аммо олий амрни бажариш йўлида бу манзилни босиб ўтмоққа шуруъ қилди».

Бевосита асар мазмунига келсак, у анъанавий дебоча билан бошланади. Оллоҳ ва Муҳаммад пайғамбарга бағишланган ҳамд ва наътдан сўнг муаллиф Амир Темурнинг шахси ва сифатларини васф этмоққа киришади. Ҳар қандай ҳукмдорнинг фаолияти ва шахсини беомон вақт саҳифаларида забт этмоқнинг бирдан-бир йўли уларни замон фозилларининг асарларида баён этмоқдир, деб таъкидлайдики, токи Амир Темурнинг «... базму размдаги қудрати ва ҳиммати ҳам фақат замон фусаҳосининг истеъдоди яратган тенгсиз ибораталари ила ифода этилмоғи мумкин».

«Рўзнома»нинг «Хоқон ҳазратлари ғалабаларининг қисқача зикрида» деб номланган биринчи боби ва «Ҳазрат хоқоннинг Исфаҳон шаҳрига келгани зикрида» номли иккинчи бобининг бош қисмида, белгиланган мундарижага биноан, Амир Темурнинг Ҳиндистон сафарига қадар амалга оширган ҳарбий юришлари қисқа баён этилади. Амир Темурнинг буюк империя яратиш йўлидаги сиёсий ва ҳарбий фаолияти ҳақидаги ҳикоя 1360 йилдан бошлаб, Темурнинг пойтахт Самарқанд ва бутун Моварoуннаҳрни ўз тасарруфига киритгани ҳақидаги воқеалар баёнидан бошланади. Сўнг у Мўғулистон, Хоразм, Ҳирот ва бутун Хуросон, Сейстон, Мозандарон ва Озарбайжон ўлкаларини қўлга киритгани ҳақида асосий тавсилотларни баён этиш орқали айтиб ўтилган. Иккинчи бобнинг бош қисми Амир Темурнинг 1387—1388 йилларда Исфаҳон шаҳрини олгани ва музаффарийлар сулоласи тасарруфида бўлган Форс мамлакатини истило этгани, Тўхтамишхон билан олиб борган жангларига тўхталади. Шунинг билан асарнинг биринчи қисми ниҳоясига етади.

Бу ўринда Ғиёсиддин Али Ҳиндистон сафарига қадар содир бўлган воқеаларнинг қисқа баёнини бериш лозимлиги талабидан бир ўринда чекинган. У ҳам бўлса, ўзи яшаб турган Форс мамлакати ҳудудидаги воқеаларга, хусусан, Амир Темурнинг шоҳ Мансур билан олиб борган жангларига кенгроқ тўхталади. Айрим тарихий ва илмий манбаларда Ғиёсиддин Али асари Соҳибқирон томонидан совуқ қабул қилинганига ишоралар бор. Балки бу муносабатнинг сабабларидан бири ҳам муаллифнинг шу воқеаларга бўлган эътиборида экани эҳтимол. Чунки муаллиф шоҳ Мансурнинг Темурга қарши уруш бошлаганининг сабабини Соҳибқиронга бўлган беадаблик оқибати, «дилини девлар ҳавасхонасига айлантириб», «фосид хаёлларга» берилганлик натижаси, деб баҳо берса-да, бироқ шоҳнинг бутун жанг давомида кўрсатган жасорати, айниқса, унинг фожиали ўлими саҳнасидаги қиёфаси беихтиёр ўқувчида унга нисбатан хайрихоҳлик туйғуларини уйғотади.

Атроф мамлакатларни ўзига бўйинсундириб, мамлакати чегараларини кенгайтиргач, Амир Темур Хитой ва Ҳиндистон сари юриш режасини амалга оширмоққа киришади. Аввало у улкан давлатининг турли ҳудудларини ўғиллари ва набираларига, ўзининг сафарда эканида идора этиб турмоқ учун, бўлиб беради. Ғиёсиддин Али бу ҳақда шундай ёзади: «Барча иқлим подшоҳлари ва дунё мамлакатлари ҳазрат Соҳибқироннинг тахти тасарруфига киритилганидан ўттиз бир йил вақт ўтгач, ... у шу вақтга қадар бошқа подшоҳлар тасарруфида бўлган ҳар бир ўлкани ўзи белгилаган фалак қадар буюк маҳдумзодаларга бермоққа аҳд қилдики, улар бахтиёрлик дуржининг гавҳарлари ва комронлик буржининг ахтарларидирлар. Жами мамлакатлар орасида султон Маҳмуд Ғозий ... мамлакатини амирзода Пирмуҳаммадга берди». Демак Амир Темур Ҳиндистон билан чегарадош Мўлтон вилоятини ҳарб ишида энг иқтидорли набираларидан бўлган Пирмуҳаммадга бергани бежиз эмас, унга Ҳиндистонга қилинажак сафар олдидан бу ўлкада моддий асос яратиш вазифаси ҳам юклатилган эди.

Шундан сўнг «Рўзнома»нинг иккинчи асосий қисми бошланади. Асарнинг кейинги ўнта боби Ҳиндистон юриши давомида содир бўлган муҳим воқеалар ва жанглар, қатор йирик шаҳарлар ва қалъаларнинг забт этилиши, айниқса, пойтахт Деҳлини олиш воқеалари батафсил тавсифини беради. Бу бобларда Амир Темурнинг ҳарбий маҳорати, шахсий жасорати ва маънавий қудрати қатор жонли лавҳаларда кўрсатиб берилган. Асарда тасвир этилган ҳинд халқининг зафарли лашкарларга кўрсатган мардонавор қаршилиги ҳам ўқувчини локайд қолдирмайди. «Рўзнома»нинг бу бобларида Амир Темур қўллаган жанговар тактика, қўшинлар тартиби, уруш шароитида саркардаларнинг ўзаро муносабатлари қоидалари, контрибуция талаб қилиш қоидалари ва шунга ўхшаш қатор масалалар бўйича маълумотлар ва улар билан боғлиқ атамалар келтирилганки, улар ҳозирда тарих ва тилшунослик фанларининг турли махсус соҳалари учун яна бир қимматли дастлабки манба вазифасини ўтайди. Гарчи Ғиёсиддин Али Ҳиндистон сафаридан аввалги тарихий воқеалар баёнига нисбатан кам ўрин ажратган бўлса-да, унинг Темур буйруғи билан яратилган ва кўплари бизнинг давримизга қадар етиб келмаган алоҳида жанглар баёнига бағишланган асарлар чегарасидан анча кенгдир. Унинг шу хусусиятини ҳисобга олган академик В.В. Бартольд айтганидек, бу асар мисолида «... биз Темур ҳукмронлигининг тўлиқ тарихини яратишнинг дастлабки тажрибасига эга эканлигимиз эҳтимолга жуда яқиндир». Қўлёзмалар хазинамизнинг биттагина ёркин дурдонаси бўлган бу асар ҳали мутахассислар диққатини ўзига узоқ вақт жалб этади.

Раъно ҚОБУЛОВА,
Ҳамид Сулаймонов номли Қўлёзмалар институтининг катта илмий ходими.

Оила — маҳалла — мактаб

ИБРАТЛИ ҲАМКОРЛИК

Ҳозирги кунда мактабларда олиб борилаётган самарали ишлар ҳақида ҳар қанча гапирсак оз. Айниқса кейинги вақтда танлов асосида ривожланган хорижий давлатларга бориб у ерлардаги ўқиш ва ўқитиш жараёнлари билан танишишнинг ўзи ҳам изланиш тобора юксалаётганидан далолатдир.

Айниқса шаҳримиздаги жуда кўплаб маҳаллалар, корхона ва ташкилотлар ён атрофдаги мактабларни ўз оталиқларига олишмоқда. Сергели тумани халқ таълими бўлими мудири Тўлқин Султонов билан қилган суҳбатимизда бунинг яна бир гувоҳи бўлдик.

— Ҳар йили замонамизнинг ўзгаришига қараб мактабларда ҳам бирмунча таълим-тарбиянинг ўзига хос услубларини ўйлаб топишга тўғри келмоқда. Бу борада 237-мактаб билан Усмон Юсупов номли маҳалла ўртасидаги ишларни айтиб ўтай. Маҳалла оқсоқоли Файзулло ота Абдурасулов энг масъулиятли ишни зиммаларига олгандан ташқари унга қўшимча мана шу мактабда « Одобнома»дан ҳам дарс берадилар. Бундан ташқари ҳар чоракда болаларга маҳалла фондидан стипендия ажратадилар.

Шунингдек синф раҳбарларининг масъулиятини янада ошириш мақсадида уларнинг иш режалари алоҳида тақсимланиб, ҳар бир кунда нима билан шуғулланиши ҳам белгиланган. Бу мактабнинг тажрибаси бошқа мактабларда ва маҳаллаларда оммалаштирилмоқда.

— Ҳозирги кунда туманда жуда кўп уй-жой қурилаяпти. Аҳоли сони ўсиб, болалар вояга етишмоқда. Бу борада қандай ишларни амалга ошираяпсизлар?

— Ҳақиқатда туманнинг аҳолиси борган сари кўпайиб, мактабгача тарбия муассасаларига, мактабларга, маиший хизмат ва спорт мажмуаларини кўпайтиришга тўғри келаётир. Бу ишлар режа асосида, имкониятга қараб қилиняпти. 1991 йилда битта лицей очилган эди. 1994 йилда янги «Қурувчилар» даҳасида аҳоли тўлиқ кўчиб ўтиб яшай бошлаганларидан сўнг шу йили яна битта лицей фойдаланишга топширилди. Ўтган 1995 йилда эса 284-ўрта мактаб ҳам лицейга айлантирилди. Сергели-7 даҳасида эса янги мактаб фойдаланишга топширилди.

— Туманда ишлаб чиқариш корхоналари жуда кўп. Улар билан ҳам ҳамкорлик қиласизларми?

— Албатта, ҳамкорликсиз иш тутиб бўладими. Бизга ўтган йилларда «Ранглиметалл» ҳиссадорлик жамияти жуда кўп ёрдам кўрсатди. Ҳатто улар билан ҳамкорликда корхонага қарашли боғчани бошланғич мактаб-боғча мажмуасига айлантирдик. Бунда 6 ёшли иқтидорли болалар қабул қилиниб 5-синфгача ўқитилади. Таълим олаётган 80 нафар ўқувчи март ойидан бошлаб 2-синф дастури асосида ўқишди. Бу ерга ҳам болалар танлов асосида қабул қилинади.

Корхона томонидан ўқувчилар учун 11 та компьютер олиб берилди. Ўқишлар ўзбек ва рус тилларида олиб борилишига қарамай инглиз тили ҳам алоҳида ўргатилади. Бу боғчанинг ишлари тажриба тариқасида кўрилмоқда.

Умуман олганда мавжуд 26 мактаб, 36 та боғчага тумандаги барча корхона, ташкилот ва муассасалар ўз имкониятларидан келиб чиққан ҳолда ёрдам қўлларини чўзишмоқда.

Шунингдек биз боғчаларда маълум бир ихтисосликка интилиш усулларидан ҳам фойдаланаяпмиз. «Соғлом авлод учун» дастури асосида 565-боғчада сув ҳавзаси қурилди. Бу ерда сув спортига қизиққан болалар янада чиниқтирилади. Тўртта боғчамиз экология бўйича иш юритса, иккитаси илгариланма таълим, 589-боғча эстетик марказ саналади. Учта боғча лотин алифбосини ўргатишга ихтисослашган. 305, 563, 297-мактабгача тарбия муассасаларида эса кабинет системасида иш юритадилар. Масалан, математика, расмчилик ва бошқа дастлабки олинадиган билим-тарбиялар шундай йўналишда олиб борилади.

Ота-оналарнинг таклиф ва истаклари ўрганилиб, айрим боғчаларда шартнома асосида инглиз тилини ўқитиш ҳам йўлга қўйилди.

Мактабгача тарбия муассасаларимизда таълим ва билим чуқур ўргатилса, асосий мактабларда ҳақиқий билимларини олишда болаларга янада осон бўлади.

Ҳозирги кун талабидан келиб чиқиб мактабларда ўқиш уч турда бўлмоқда: бошланғич (1-4-синф), таянч (5-9-синф), ўрта таълим (10-11-синф) асосида ўқитилади. 10-11-синфда ўқиш учун мактабнинг талабига ҳамда асосий танловдан ўтсагина ўқишни давом эттириши мумкин.

«Ватанпарварлик тарбияси» борасида ҳам мактабларда алоҳида иш юритилмоқда. Бунда йилига тўрт маротаба иншо танловини ўтказамиз. Иншолар Наврўз, 9-Май, Мустақиллик куни ва Конституция кунлари арафасида ёзилади. Ғолиблар аниқлангач мактаб маъмурияти ва туман халқ бўлими томонидан рағбатлантирилади.

Ўқувчиларнинг ижодий меҳнатларини эътиборга олганлигимиз туфайли ҳам уларнинг ўқишга, эркин фикрлашга бўлган қарашлари ижобий самаралар бермоқда.

Гулзода МАМБЕТОВА
суҳбатлашди.

Дил изҳори

БАХТЛИ ИНСОН

Аспирантлик йиллари хотирамда. Дўстим Тилаб вақтли туриб, бирор овқат, кўпинча шўрва тайёрларди. Сўнг Марказий кутубхонага бориб, тушгача мутолаа қиларди, кейин ётоқхонага келиб, овқатланиб, икки соатча ухлаб оларди, яна кутубхонага бориб, тўрт-беш соат ишларди...

Шундан сўнг ётоқхонага қайтар, ўртоқлари билан суҳбатлашар, дам оларди. Яъни, у ёшликка хос хурсандчилик, ўртоқчилик, дам олишни илм эгаллаш билан баббаравар қўшиб олиб бора оларди. Бу ишчанлик бир умр унинг йўлдоши, ҳозир ҳам у тиниб-тинчимайди, иккала томонни баббаравар олиб боришга ҳаракат қилади. Йигирмата китоб чиқаришнинг ўзи бўлмайди, албатта.

Кўрчиликда бўлмаган бир ажойиб фазилат унда мужассам. Биров уни хафа қилса, ранжитса ёки омади келмаса у шундай қийин пайтларда янада кўпроқ ишлайди. Бошқалар кайфияти келганда ишласа, у ўзини мажбур қилиб, ишга тушади ва кайфиятни меҳнат орқали ўзи яратади. Ҳамма вақт кўтаринки бир руҳда, қайноқ фикрлар, ғоялар билан яшайди.

Тилаб Маҳмудовнинг фазилатларидан яна бири у жуда китобга ўч. Аспирантлик йиллари яна хотирамда гавдаланади. 97 сўм стипендия олардик. Шу пулга бир ой яшардик, кийинардик, улфатчилик қилардик. Лекин китоб олишга қувватимиз етмасди. Аммо Тилаб Маҳмудов ҳар стипендиядан қурби етганча китоб харид қиларди. Унинг ҳозирги кундаги жуда катта китоб хазинаси мана шундай машаққатлар билан тўпланган.

Тилабжон жуда бағри кенг, сахий, олийжаноб одам. Мен унинг марҳаматларидан кўплаб баҳраманд бўлганман. 1967 йилнинг бошлари. Мен аспирантурани тугатдим. Аммо айрим нохушликлар, зиддиятлар туфайли ишимни поёнига етказа олмадим. Шу пайтларда у номзодликни ҳимоя қилган, санъатшунослик институтида ишларди. Менинг ҳам шу катта даргоҳга ишга ўтишимга кўп ёрдам берди. Бир қанча вақт ўзлари учун танглик қилиб турган уйидан жой берди. Қачон мен қийналиб қолсам, у бефарқ қараб туролмайди, ниманидир ўйлаб топади, мушкулни енгиллаштириб юборади.

У юзлаб дўстларидан, шогирдларидан беғараз ёрдамини аямайди, ўзига қийинчилик орттирса ҳам, бировнинг ҳожатини чиқаришга ҳаракат қилди. Хотирамда, 1986 йилда у журналга илк бор бош муҳаррар бўлиб ўтганда доимо унга таъна тошини отиб юрган бир ўртоқнинг каттакон мақоласи унинг столида турарди. «Бу ёғи нима бўлади?» дедим. «Икки сонда бериб юборамиз. Илм бошқа, шахсий муносабат бошқа», деди хотиржам.

Тилаб Маҳмудов бир томондан санъатшунос, иккинчи томондан эстетик — файласуф олим. Фан доктори, профессор. У ўз ижодида эстетикани, диалектикани, фалсафани санъатшунослик билан ниҳоятда омухта эта олди.

Тилаб Маҳмудовнинг илмий фаолиятига хос яна бир муҳим хусусият — у Шарқ илмидан ҳам, Ғарб илмидан ҳам яхши хабардор. Шарқ маданиятини ғарб маданияти билан омухта эта олиш, уйғунлаштира олиш, улар ўртасидаги муштаракликни топа билиш, уларнинг ўзаро таъсир доираларини тўғри белгилай олиш анча мушкул иш. Ё у томонга ё бу томонга оғиб кетиш оппа-осон. Бу ҳол бош муҳаррир бўлганида «Гулистон» журналида қўл келяпти.

Дўстим Тилаб Маҳмудов ҳақида кўп фикр айтишим мумкин. Аммо мен ҳозир шу ерда нуқта қўймоқчиман. Ҳамза номидаги давлат мукофоти совриндори, фалсафа фанлари доктори, профессор, «Гулистон» журналининг бош муҳаррири Тилаб Маҳмудов таваллуд топган куннинг муборак 60 йиллиги арафасида унга узоқ умр, жўшқин ижодий фаолият тилаб қоламан.

Аҳмаджон ЭШОНҚУЛОВ,
фалсафа фанлари номзоди, доцент.

Соғлом авлод учун

БОЛАЛИККА САЁҲАТ

Қорасув-2 даҳасидаги 231-болалар боғчасининг ҳаёти билан шунчаки қизиқиб, айтиш мумкин, тасодифан танишдик. Қуёш ўзининг нурларини сахийлик билан сочаётган иссиқ кунларнинг бирида ушбу боғча ёнидан ўтаётгандик, ичкаридаги кишини тўлқинлантирувчи гўзал манзарани кўриб, беихтиёр тўхтаб, бирпас кузатдик.

Тангадек офтоб тушмайдиган салқин майдончадаги бири-биридан ширин кичкинтойларнинг ёқимли «чуғурлаши», беғубор кулгулари кишини мафтун этади. Ранг-баранг арғимчоғу ўйинчоқлар кўзни қувнатади. Жонсарак, меҳрибон боғча опалари жажжиларнинг ҳар бир ҳаракатидан огоҳ бўлиб, кузатиб ўтиришибди. Гапнинг очиғи, бизнинг ҳам беихтиёр болажонларга қўшилиб... ўйинларида иштирок этгимиз келди! Чунки, буларнинг ҳатти-ҳаракатлари шундай маъсум, самимий, беғубор, катталарга «хос» бўлган алдаш, ғирромлик, бахиллик... каби «хислат»лардан бутунлай холи. Ана, биттаси арғимчоқда тобора қаттиқроқ учишга ҳаракат қиляпти, тезлик ва силкинишлардан чўчиётгани йўқ, демак келажакда ундан спортчи ёки ҳеч бўлмаганда акробат чиқишига ишонса бўлади... Яна бир болакай ўйинчоқ машинани олиб, диққат билан кўздан кечирмоқда. Вақти келиб, муҳандис бўлиб етишса не ажаб! Иккита ўртоқ ўйинчоқларни ўйнаб зерикишди чамаси, ўз «тил»ларида нималарнидир келишиб, уларни ўзаро алмашиб ўйнай бошладилар. Албатта, булардан тижоратчи ёки тадбиркор чиқса керак. «Бўлар бола бошидан» деб бежизга айтишмайди-да!

— Боғчамизда 300 нафарга яқин болажонлар тарбияланадилар, — дейди боғча мудираси Машҳура Қўчқорова. — Улар турли миллат вакилларининг фарзандлари бўлишса-да, бир оиланинг болаларидек аҳил, иноқ бўлиб ўсадилар. Тарбия-ланувчиларимизга айниқса миллий урф-одатларимиз, қадриятларимизни ўргатишга алоҳида эътибор берамиз. Токи элига, Ватанига бўлган муҳаббат болажонларнинг қалбида ҳозирдан илдиз отсин. Биласизми, бунинг учун болалар тинглайдиган эртак ҳам, ўйнайдиган ўйинчоқлар ҳам миллий, ўзимизга тегишли бўлиши лозим. Бундан ташқари, унутилаёзган халқ ўйинларимиз — «оқ теракми, кўк терак», «бештош», «соққа», «қирқтош», «бўрон» кабиларни ҳам болалар севиб ўйнайдилар. Катта гуруҳдагиларга давлатимизнинг мадҳияси рамзлари ўргатилиб борилади. Боғчада ўрганган шеър, ҳисоблаш ва бошланғич таълим асослари кейин мактабда ҳам тез кўникиб билим олишда жуда қўл келади. «Ёшликда олинган билим — тошга ўйилган нақш кабидир», деган гап бор. Тарбияланувчиларга футбол ўйинининг дастлабки машқларини мунтазам ўргатишни йўлга қўймоқчимиз. Бунинг учун ҳамма шароитларимиз етарли. Умуман, жисмоний тарбия ва тоза ҳаво, қуёш — болаларнинг энг яқин дўстлари эканлигини доимо ёдда тутамиз. Айниқса, ёзнинг иссиқ кунларида кичкинтойларни чўмилтириш жуда фойдали...

Боғчадан қайтар эканмиз, яна бирров болалар ўйнаётган майдончаларни кузатдик. Бир томонда «оқ теракми, кўк терак», бир майдончада футбол ўйини, арғимчоқлар. Эҳ, мазза! Ҳа, бу ерда соғлом авлод камол топаяпти.

Бахтиёр ҲАЙДАРОВ.

ЯШИН УРГАН ОДАМ

(Яқин ўтмиш ҳикояси)

Бўстон қишлоғининг гузаридан сал ўтганда баҳайбат қайрағоч бўларди. Унинг танаси буришиб, йўғон илдизлари ер бағирлаб кетган, қалин шохларининг орасидан тангадай офтоб ўтмасди.

Оқсоқолларнинг эслашича, ўттизинчи йилларда мана шу қайрағоч соясида устига қизил алвон ёзилган хонтахта қўйилиб, ҳамқишлоғимиз Инонбобоев деган «чека» ходими одамларнинг «бойини бойига», «камбағалини камбағалга», «қулоғини қулоққа» ажратиб, рўйхатга олган. Одамларнинг исми шарифига «ов», «вов» деган қўшимчалар қўшиб ёзиш ҳам биринчи марта шу рўйхатдан бошланган экан. Шундан буён қайрағоч тагида умумий йиғинлар бўлиб турар, сумалак ё ҳалим пиширилганда қишлоқ аҳолиси шу қайрағоч атрофига тўпланишар эди...

...Ўша йил ҳам баҳор келиши билан қайрағочнинг тагидаги Жуман бува чойхонасида дошқозон ўрнатилди, кексаю ёш Наврўз баҳонасида елиб-югурарди.

Сайилга ҳеч ким таклиф этилмади. Ҳамма ўз уйидан топганини кўтариб келар, янги палос, гиламлар дейсизми, оҳори тўкилмаган кўрпачалар тўшалиб, кексалар иззатда, ёшлар хизматда бўлган бир пайтда қишлоқ кенгашининг яқинда сайланган раиси Қодирхўжа Инонбобоев келиб қолди.

— Йиғиштиринглар бу ўтмиш сарқитини, — деди у важоҳат билан, Наврўз — бу диний маросим. Жуман бува, бу нимаси, одамларни ишдан қолдириб, бир қозон бўтқага сиғиниб ўтирибсизлар.

— Қодирхўжа, ўғлим, бу ота-боболаримиздан қолган эски удум, отаси айлансин, бугун дам олиш куни, байрам, Наврўз — байрам-да. Қара, ўғлим, одамларга қара, шунча одамни пул бериб чойхонага тўплаб бўлмайди-я!

— Жуман бува, фронтовик, урушда бир қўлни ташлаб келгансиз, ҳамма нарсага тушунасиз. Мана, ҳозир ўзингиз айтдингиз, «Наврўз — эски удум» деб. Демак, биз бу эскиликка қаршимиз, янги байрамлар бўлса — марҳамат!

Наврўз байрамга эмас, азага айланди. Одамларда Қодирхўжанинг гапига кўр-кўрона итоат этиш, қишлоқ раҳбарига тик бориш одобдан эмас, деган андиша кучли эди. Одамларнинг нима қиларини билмай, эсанкираб турганини кўрган Қодирхўжанинг жазаваси тутиб, оёқ остидаги икки челак сувни етилган ҳалимга ағдариб, ирғай сопли капкирни улоқтириб юборди. Чор-атрофдан эшитилган «уҳ» деган нидо дошқозондан таралаётган ҳалим ҳовурига қўшилиб осмонга кўтарилди.

Эртаси куни бундан ҳам баттарроқ воқеа бўлди. Қодирхўжа район марказида дўконлар атрофида ивирсиб юрадиган кишиларни олиб келиб қарияларнинг мозор ёнида қурган шийпонини буздириб ташлади. Бажарилган иш ҳақига кўрпача-ёстиқ, палосларни олиб кетинглар, деганди, ишчилардан бири бир кўрпача-ёстиқларга, бир Қодирхўжага қараб «Ўртоқ, бу бизга тўғри келмайди, яхшиси, ваъдалашган «яримта»ни бера қолинг», деди...

Қодирхўжа кўрпача, ёстиқ, палосларни «Жигули»га жойлаб Жуман буванинг чойхонасига келди. Қариялар кечаги «Наврўз» дардида қоврилиб ўтиришган эди. Уни кўрган заҳоти чолларнинг қовоғи осилди... Қодирхўжа «Жигули»даги нарсаларни чолларнинг олдига ташлади.

— Жуман бува, энди ҳамма нарса замонавий бўлсин деймиз-да, — деди ялпизланиб, — анави кир кўрпачаларни ёқиб ташланг, мана бу пар ёстиқларга ёнбошлаб, индийский чойларни ичиб, дегандай...

Қариялар сергакланиб қолишди. Эрталаб гўрковдан эшитган чала-чулпа гапларга бир ишониб, бир ишонмай ўтирган бўлсалар-да, иш бунчаликка бориб етади, деб ўйлашмаган эди. Кимдир «қизиталоқ» деди. Жуман буванинг қўли қалтираб, пиёладаги чойи кўрпачага тўкилди. Қариялар ҳушини йиғиб олмасданоқ Қодирхўжа «Жигули»сига минди-да, идора томон учиб кетди. Машина орқасидан кўтарилган тутун, чанг-тўзон гирдобида Қодирхўжанинг қораси ўчди. Қоравой қассоб оғзидаги носни Қодирхўжа кетган томонга туфлаб, «ҳа, баччағар» деди лабларини енги билан артар экан.

Қариялар худди олдиндан келишиб олгандай бирдан қўзғалиб Қодирхўжа мозордан келтирган нарсаларни битта-биттадан қўлтиқларига қистиришди. Тизилишиб қишлоқнинг ўнқир-чўнқир кўчасидан қоқилиб-суқилиб Боғ маҳалла томон йўл олишди. Кўчада ғалати аҳвол юз берди. Қадим замонларда келиннинг сепини аёллар кўчада худди мана шундай тизилишиб кўтариб боришарди. У пайтларда аёллар сурнай, чилдирма садолари остида қийқириб-чақириб, ғовур-ғувур билан боришган бўлса, ҳозир чоллар оёқларини босайми-босмайми, деб ўзларига ўзлари оғир юк бўлиб, имиллаб юришарди.

Қариялар Қодирхўжанинг дарвозасига келиб тўхтадилар. Уйда Қодирхўжанинг онаси йўқ экан, ҳовлидаги темир сўри устига лаш-лушларни ташлаб кетишди. Қодирхўжанинг хотини ҳовлига чиқолмай дераза пардаси ортидан уларни мулзам кузатиб турди...

Қодирхўжа уйга қайтганда онаси ғужанак бўлиб ўчоқбошида ўтирарди.

— Ойи, тушунинг ахир, қанақа замонда яшаяпмиз. Мен одамлар бетига оёқ тираётганим йўқ, уларга тўғри йўл кўрсатяпман, бу қанақасига гуноҳ? — деди тутоқиб.

Қодирхўжа онасига «Нимани тушунар эдингиз, кампир» деган маънода бир қараб қўйди-да, кўчага чиқиб кетди. У ҳар куни чойхона олдидаги қайрағоч ёнидан тасур-тусур ўтарди-ю унга ҳеч тикилиб қарамаган экан. Қайрағочга яқинлашдию, ғалати бўлиб кетди. Қайрағочнинг ерга бош эгган йўғон шохининг у ер-бу ерида узун-калта латталарга кўзи тушди. Бадани жимирлашди: «Раҳбарлар кўриб қолса борми? Қишлоқнинг нақ пешонасида-я, ҳамма ўтиб, кетиб турадиган жойда бу латталар...».

Қодирхўжа биларди, бунақа латталар бурун мозор четидаги, ё бирон овлоқ жойдаги писта, дўлана, қайрағочларнинг шохларига боғлаб қўйиларди. Кейинги йилларда бу одат йўқ бўлиб борарди. Қодирхўжа буни қишлоқда «алам боғлаш» деб аталишини ҳам эслади. «Буниси нима энди?» «Бу «алам»лар қачон боғланган. Ким боғлаган? Олдин ҳам бормиди, ё у қишлоқ советига раис бўлгандан кейин боғландими?..»

Қодирхўжа чойхонага разм солди, жимжит, ҳеч ким кўринмайди. Кўк, қизил, оқ, сариқ латтачалар илинган шохни синдириб йўлнинг чеккасига улоқтирди. Бир-икки қадам ташлаб орқасига қайтди, улоқтирган шохдан латталарни йиртиб олди-да рўпарадаги кесак девор кавакларига тиқиб қўйди.

Ўша куни у мижжа қоқмади. Хойнаҳой, бу душманлик бўлса керак, деб ўйлади. Унинг раис бўлганидан ичи ёнаётганлар йўқми, бор! Бу албатта, ғаламислик белгиси. Шу йўл билан уни район раҳбарларига ёмонотлиқ қилишмоқчи.

Қодирхўжа эрталаб боши ғовлаб, кўзлари қизариб, қовоғини осилтириб идорага келди. Кўнгил ғаши ҳадеганда тарқалмади. У воқеани район раҳбарларига шипшитиб қўймоқчи бўлди...

Пешиндан кейин район марказига бора туриб, қайрағоч олдида машинасини тўхтатди. Қараса, қайрағочнинг одам қўли етадиган шохида яна бир-иккита қизил латталар пайдо бўлибди. Кўзларига ишонмади. Киприкларини пирпиратиб яна тикилди. Ростакам латталар ҳилпираб турарди...

У индамасдан машинасига ўтирдида, жўнаб кетди. Шундан кейин у ҳар куни эрталаб, кечқурун ҳеч кимга сездирмай қайрағочни кузатадиган бўлди. Бир ҳафта ичида «алам»ларнинг сони тобора ортиб, узоқдан ҳилпираб турган байроқчаларга ўхшаб қолди.

Қодирхўжа нима бўлмасин, бу масалани ҳал қилмоқчи бўлди. У ўйлабўйлаб қайрағочни тагидан кесиб ташлаш керак, деган қарорга келди. Аммо на чойхонада, на қишлоқда унинг ёнига тушадиган одам топилмади. Одамлар қанчалик қаршилик кўрсатмасин, у шунчалик ниятини рўёбга чиқаришга ошиқди.

...Эрталабдан ҳаво айниди. Осмон тўла қуюқ туман, момақалдироқ гоҳ Мингбулоқнинг устида, гоҳ Олчинбарда гуруллаб қолар, чақмоқ қарсиллар-ди.

Қодирхўжа райондан дарахт кесадиган ишчиларни олиб келганда ёмғир томчилай бошлади. Улар қайрағочга қараб ҳангу манг бўлиб қолишди. Бунақа минг йиллик баҳайбат дарахтни қулатишга ҳеч кимнинг юраги дов бермас эди.

— Хўжайин, — мурожаат қилди ишчилардан бири Қодирхўжага, — бироз кутиш керак, ёмғир ёғади шекилли.

Қодирхўжа чети пешона теридан йилтираб кетган шляпасини қўлига олиб осмонга қаради. Сершох қайрағочнинг барглари орасидан осмон кўринмасди. Унинг пешонасига тушаётган дўланадай-дўланадай томчилар юзини ювиб лаблари томон оқиб тушар, у тамшаниб оғзида шўр бир таъмни сезарди.

Тоғ ҳавоси эмасми, бирдан ёмғир челаклаб қуйгандай шариллай бошлади. Бир зумда кўчаларга сел келиб, ҳамма уй-уйига югуриб қолди.

Қодирхўжа дарахт кесувчиларни чойхонага жойлаб, идорада ҳавонинг очилишини кутмоқчи бўлди. У чойхонадан чиқиб қайрағоч тагидан ўтаётганда бир нарса унинг тепасида шундай гумбурладики, еру осмон қўшилиб кўзидан учқун чиқиб кетгандай бўлди. У кўзини юмиб, очишга улгура олмади...

Одамлар тўпланишганда Қодирхўжа қоп-қора қуяга айланиб, ер тишлаб ётарди. Уни яшин урган эди. Марҳумнинг «етти»сидан кейин қайрағочнинг шохида яна битта латта пайдо бўлди. Қодирхўжанинг онаси «алам» боғлаб кетган эди.

Тилаб МАҲМУДОВ.

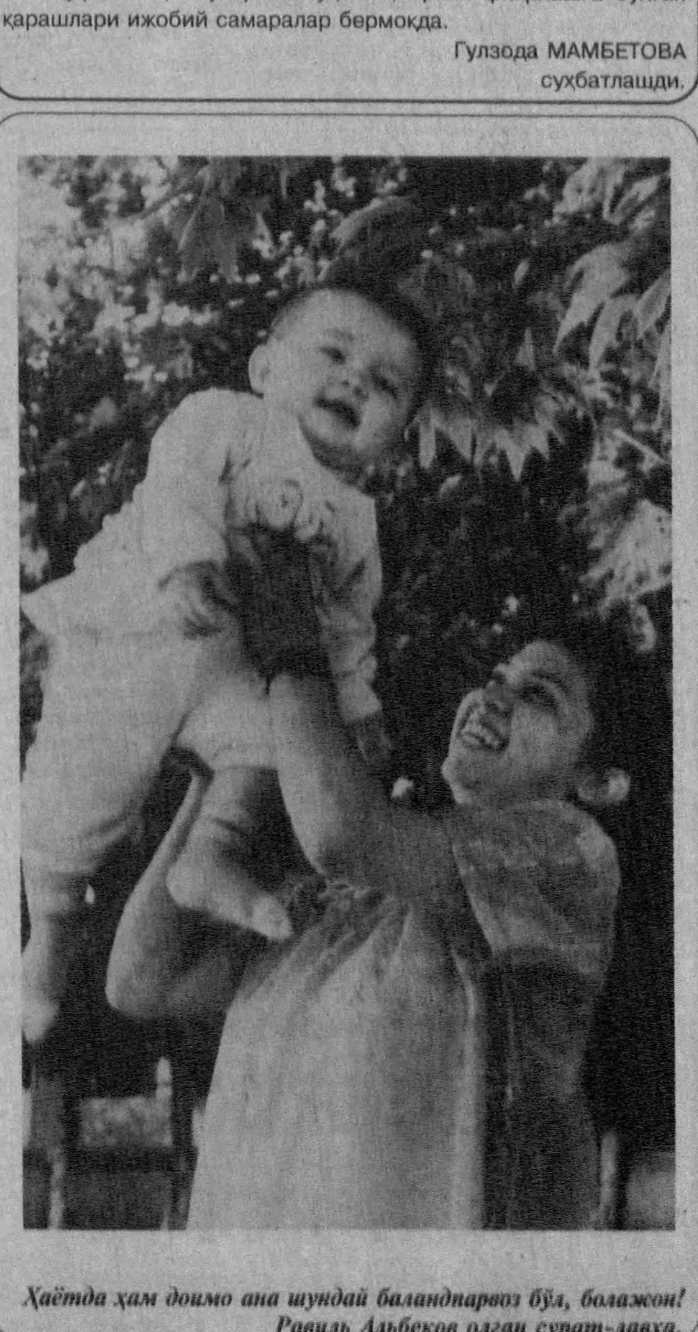

Ҳаётда ҳам доимо ана шундай баландпарвоз бўл, болажон!
Равиль Альбеков олган сурат-лавҳа.

ЧОРРАҲА

Йўл қоидалари тарихидан

ЯГОНА ИШОРАЛАР ТИЗИМИ

Иккинчи жаҳон урушининг бошларида йўл белгиларининг икки тизими — Европа ва Англия—Америка тизими амал қилар эди. Европа тизимида тимсоллардан, Англия—Америка тизимида эса ёзувлардан фойдаланилар эди. Уруш тугагач, барча мамлакатлар учун ягона йўл ишоралари тизимини яратишга уриниб кўрилди. 1959 йилда собиқ Иттифоқ йўл ҳаракати тўғрисидаги Женева конференцияси аъзолари қаторига қўшилди ва йўл белгилари ва ишоралари ҳақидаги битимни имзолади. 1973 йилнинг 1 январигача бу тизимга амал қилиб келинди. Шундан сўнг 1978 ва 1986 йилларда янгиланган «Йўл белгилари» ГОСТи жорий қилинди, охирги қўшилган белгилар «Хавф-хатар», «Реверсив ҳаракат», «Таъсир ҳудуди», «Нам қоплама», «Ногиронлар» каби белгилардир.

Ҳозирда амал қилинаётган қоидаларда 224 та йўл белгилари ва ахборот кўрсаткичлари бўлиб, улар етти гуруҳга бўлинади: огоҳлантирувчи белгилар, имтиёз белгилари, тақиқловчи белгилар, буюрувчи белгилар, ахборот - ишора белгилари, сервис белгилари, қўшимча - ахборот белгилари (кўрсаткичлари).

Ҳар бир йўл белгиси (кўрсаткичи)нинг ўз рақами бор; ундаги биринчи сон гуруҳни, иккинчиси белгининг гуруҳ ичидаги тартиб рақамини, учинчиси белгининг турини билдиради.

Қоидаларда махсус изоҳлаб ўтилган белгилардан ташқари барча белгилар ҳаракат йўналиши бўйича ўнг томондан қўйилади, кўп бўлакли йўлларда бўлак устида жойлаштирилиши мумкин.

Шеърий лаҳзалар

ХИЗМАТДА БАРЧАСИ БАҲОДИР

Кийими ўзига ярашган,
Тартиб бўлсин дея талашган.
Элда ҳавас билан қарашган,
Йигит-қизлар — ДАН ходимлари.
Хизматда барчаси баҳодир,
Муҳаббатда Зуҳрою Тоҳир,
Ширин тили гап-сўзга моҳир
Йигит-қизлар — ДАН ходимлари.
Ҳушёр постда кечаю кундуз,
Тинчлик, тартиб йўлида ҳаргиз —
Фидойидир, муносиб шу сўз,
Йигит-қизлар — ДАН ходимлари
Меҳнатсиз яшаш йўқ дунёда,
Меҳнат билан ҳаёт зиёда,
Хизматида доим пиёда,
Йигит-қизлар — ДАН ходимлари.
Тиними йўқ бир лаҳза, бир он,
Қонун учун улардир посбон,
Бермас асло бузишга имкон,
Йигит-қизлар — ДАН ходимлари.

Абдурашид ШОДИЕВ,
милиция подполковниги.

«Эркин» ДАН масканида шаҳримизга кириб келаётган барча транспорт воситалари ҳушёрлик билан назорат қилинади.
СУРАТДА: милиция старшинаси Ҳалимжон Солиҳов ўз хизмат вазифасини сергаклик билан адо этмоқда.
Рустам Шарипов олган сурат.

Душанба куни. Соат 22. Кимдир ширин уйқуда. Кимдир ўз уйида, оиласи билан тунги дам оғушида. Яна кимдир бошқа юмушлар билан банд. ДАН ходимлари эса ҳар дамгидек ўзгалар ташвишида. Бири йўлларда ҳаракат хавфсизлигини таъминлаётган бўлса, бошқаси хизмат хонасида уни таҳлил этаяпти. Яна бири йўл-транспорт ҳодисаларининг содир этилишини, уларнинг олдини олиш ва турли кўринишдаги жиноятчиликка қарши кураш билан банд.

Бир ҳодиса изидан

ФОШ ЭТИЛГАН ЖИНОЯТ

ДАНБ суриштирув бўлими бошлиғи, милиция подполковниги Жамол Дадажонов ҳам хизмат хонасида. У ДАНБ йўл-патруль хизмати полки махсус ротаси сардорининг ўринбосари, милиция майори Фахриддин Абдураҳмонов ва ДАНБ жиноят-қидирув бўлими нозири, милиция капитани Садриддин Қурбонов билан қизғин баҳс юритаётганди. Улар автомототранспорт воситаларини ўғирлаш, олиб қочиш жиноятларининг фош этилишини яхшилаш, қабиҳ ишга қўл урганларни ўз вақтида тегишли жазога тортиш учун кўрилиши лозим бўлган қўшимча чора-тадбир ва усуллар ҳақида фикр-мулоҳазаларини билдириб ҳамкорликда янгича усулларни излашаётганди. Муҳокама қизғин кетаётганда телефон жиринглаб қолди. Ж. Дадажонов, ҳозир, — деди-да, телефон гўшагини кўтарди.

— Алло, эшитаман, Дадажоновман.

— Мен навбатчилик қисми бошлиғи Ҳожиевман. Ўртоқ Дадажонов, «Тоштўқимачи» ҳиссадорлик жамияти ёнида турган автобус ўғирланган. Масала анча мураккаб. Ўзингиз бормасангиз бўлмайдиганга ўхшайди.

— Яхши, бунга боғлиқ маълумотларни айтинг.

— Қушбеги кўчасидан ПАЗ-672 русумли автомашина...

Ж. Дадажонов телефон орқали сўзлашувни тугатгунча Ф. Абдураҳмонов ва С. Қурбоновлар ҳозирланиб «биз кетдик» ишорасини қилганча хонадан чиқишди. Ж. Дадажонов ҳам уларнинг орқасидан хонани қулфлаб чиқди. Машинасини ўт олдириб ўн дақиқа ўтмаёқ воқеа содир бўлган жойга етиб борди. ДАНБ ходимлари қидирув ва текширув ишларини бошлаб юборишган экан. Ф. Абдураҳмонов ва С. Қурбоновлар ҳам уларга қўшилишга улгуришибди. Ж. Дадажонов автобус ҳайдовчисини четга тортиб суҳбатлашиб кўрди. Бу тўғрида кимда қандай маълумот борлигини яқин атрофда турганлардан бир-бир суриштирди. «Тоштўқимачи» ҳиссадорлик жамияти ишчилари ҳам ишдан чиқиб кела бошлашганди. Ж. Дадажонов йиғилган маълумотлар бўйича уларнинг фикри билан қизиқди. Автобуснинг ишчиларни ташиш йўналишини, қайси вақтда қаерларда туришини ва бошқа маълумотларни синчиклаб ўрганди. Ниҳоят калаванинг учини топгандек бўлди. Ж. Дадажонов жиноятчи ҳақида аниқроқ тушунча берган икки шахсни ажратиб олди. Улардан бири Ф. Абдураҳмонов машинасида, иккинчиси Ж. Дадажонов билан кетадиган бўлди. Шундай қилиб улар икки гуруҳда шубҳаланилган жойларни текширадиган бўлишди. Ф. Абдураҳмонов гуруҳига ДАНБ жиноят-қидирув бўлими ходими, милиция катта лейтенанти Қобилжон Толипов, Ж. Дадажонов гуруҳига эса ДАНБ жиноят-қидирув бўлими нозири, милиция катта лейтенанти Садриддин Қурбонов қўшилди. Улар тахмин қилинган, шубҳаланган жойларни бориб текширдилар. Тунги пайт келишувга мувофиқ «Роҳат» кўли ёнидаги ДАН постида икки гуруҳ учрашди. Ходимлардан бир қисми ортга қайтадиган, бошқалари эса охирги тахмин қилинган жойни бориб текширадиган бўлишди. Шундай қилиб Ж. Дадажонов машинасида Ф. Абдураҳмонов, С. Қурбонов ва икки гувоҳ Ўрта Чирчиқ тумани томон йўл олди. Улар туман ДАН пости ёнида тўхтаб қидирилаётган машина ва шубҳаланилган шахс ҳақида шу ерда хизмат вазифасини ўтаётганлардан суриштиришди. Бироқ бундан ҳам натижа чиқмади.

Кўзланган жойдаги уйга етиб боришди. Уй эгалари эшикни очгилари келмай чор-ночор кўнишди. Шубҳаланилган шахснинг отаси ва сўнгра онаси чиқди. ДАН ходимлари буларнинг ўғлида муҳим иш борлигини билдириб, усталик билан уни ҳам ташқарига чиқаришди. Жиноятчи ўзини хотиржам тутди. ДАН ходимлари сўроғига бамайлихотир жавоб қайтарди. Ж. Дадажонов унинг найрангини сезди. Ўзлари билан бирга бориши кераклигини айтди. Жиноятчи ўжарлик қилиб туриб олди... Жуда бўлмагач, «Бўпти, ҳожатхонага кириб чиқай», деб қочиб қолмоқчи ҳам бўлди. Бироқ бу найранги ҳам ўтмади. Уни машинага ўтказиб Яккасарой туман ИИБга келтириб топширишди. Шунда соат тунгги 2.30 лар бўлиб қолганди. Кўп ўтмай автобус ўғрисининг кирдикори тўла фош этилди. Автобус эса яшириб қўйилган жойидан топилиб яна «Тоштўқимачи» ҳиссадорлик жамияти ишчилари хизматига жўнатилди...

Бу вақтда уйига бироз кеч қайтган корхона ишчилари ширин уйқуда. «Автобус ўғирлайдиган кимсалар ҳам бор эканми, у қўлга тушармикан, ишга бориб қайтишимиз қийинлашмасмикан», деган хаёллар билан тушларида ҳам безовталаниб туришган пайт. ДАНБ ходимлари эса қонунбузарлик очилгани, жиноятчи қўлга олиниб тегишли жазога тортилгани, олиб қочилган давлат мулки жойига қайтарилганидан кўнгиллари таскин топиб, уйқуни, чарчоқни унутиб хизмат жойларига қайтишди. Кўтаринки кайфиятда раҳбарлари олдига бориб ҳисобот беришди.

— Яшанг, ўртоқ Дадажонов, — деди мамнуният билан уни қарши олган ДАНБ навбатчилик қисми бошлиғи, милиция подполковниги Т. Ҳожиев, — мен ҳамкасблар билан баҳслашиб тургандим. Дадажонов жиноятчини қўлга олмай, жиноятни очмай қайтмайди, деяётгандим. Адашмабман, яна бир бор тан бердим сизга.

— Раҳмат, — деди камтарлик билан Ж. Дадажонов, — бутун маҳоратимни ишга солиб бўлса-да ушбу ишни ўз вақтида очишга қатъий аҳд қилгандим. Ўйлаган ниятимга етганимдан, корхона ишчиларини транспорт хизмати билан таъминлашда узилишлар бўлмаганлигидан шодман.

Албатта, бу воқеа ДАН ходимларининг серташвиш ва шарафли бурчларини бажаришлари йўлидаги жонкуярликлари ва фидойиликларидан бир шингили, холос.

Аслида, юқоридаги каби ҳодисалар ҳар куни, ҳар соатда рўй бериши мумкин. Энг муҳими, тинчлик-хотиржамлигимиз ҳимояси ишончли қўлларда эканлиги-да.

Абдураҳмон ҲАСАНОВ,
Тошкент шаҳар ДАН бошқармаси тарғибот бўлими нозири.
Дилшод ИСРОИЛОВ,
«Тошкент оқшоми» мухбири.

Тошкент шаҳар ИИББ ДАНБ йўл-патруль хизмати катта нозирлари милиция капитани Б. Назаров, милиция катта лейтенанти С. Асомов, милиция лейтенанти М. Раҳматов ва милиция кичик лейтенанти А. Суяровлар Миробод туманининг Ивлев кўчасида хизмат машинасида кетиб боришаётганди. Соат 11.30. Кўчада сокинлик. Четроқда жойлашгани учунми бу ерда қатнов кам. Онда-сонда автомашиналар ўтиб турибди.

Қинғир ишнинг қийиғи

МАШИНАДАГИ «ОҚ АЖАЛ»

— Бир дақиқа тўхтанглар, — деди хизматдошларига Минаварxўжа Раҳматов ва тезда машинадан тушиб йўл четида турган «ВАЗ-2109» русумли автомашинага яқинлашди. Орқасидан ҳамкасблари «Тинчликми, оғайни», деб етиб келишди.

— Мана қаранглар, — деди М. Раҳматов, — машинанинг олд ва орқа чап қаноти, орқа чап эшиги бироз тилинган. — Бунга бор-йўғи бирон соатча бўлган.

— Тўғри, текшириб кўриш керак, — дейишди касбдошлари унинг гапларини маъқуллаб.

Ҳайдовчидан ҳужжатларини кўрсатишини сўраб машинанинг ичига кўз ташлашди. Жуда тартибсиз. Турли қоғоз ва латталар сочилиб ётибди. Ҳайдовчидан бошқа яна икки киши орқа ўриндиқда ўтирибди. Кўзлари олазарак. Бири ниманидир қўлида букланиб турган чопон орасига секингина тиқди. Чопонни ихчамроқ ўраб оёғи остига эҳтиёткорлик билан қўйди. Кўнгли бироз таскин топгандек секин қаддини ростлади. У бу ишни кўзини ДАН ходимларидан узмай, қўл ҳаракатини пайпаслаб бажарди. Шунинг учун ҳам ДАН ходимлари пайқамади, деб ўйлади. Бироқ у янглишганди. ДАНБ ходимлари уни зимдан кузатишаётганди. Кўриб-кўрмаганга, билиб-билмаганга олишаётганди. Бу тўғрида ҳеч нарса демай, уларга машинадан тушишларини буюришди.

— Нима гап ўзи? Сизларга нима керак? Ана ҳужжатларимиз жойида, нега бизга ёпишиб олдиларинг? Устингиздан шикоят қиламиз, — дея ўдағайлашга ўтди машинадагилар.

— Марҳамат, шикоят қилишларингиз мумкин. Биз хизмат вазифамиз доирасида иш юритаяпмиз. Ҳозир эса талабимизни бажаринглар, — дейишди бунга жавобан ДАНБ ходимлари.

Йўловчилар чор-ночор машинадан тушишди. Орқа ўриндиқ четроғида ўтирган русийзабон миллатига мансуб шахс бироз эсанкираб турдида оёғи остига ташланган чопонни ҳам ўзи билан секин олиб тушди. ДАНБ ходимларидан бири машинани текширишга киришди. Бошқа бири эса қўлидаги чопонга ўралган нарсани кўрсатишини талаб қилди. Чопон ушлаган шахс шерикларига бир-бир қарадида зўрма-зўраки лабларини тиржайтириб чопон ичини очди.

— Бу шунчаки «порошок», — деди у сохта кулиш билан, ҳазилга йўйганча.

— Ҳа, ҳа, кир ювадиган «порошок».

— Кийим ювадиган... — шеригининг топқирлигидан суюниб унга тузатиш киритгандек гапга қўшилди бошқалари.

— Яхши, текшириб кўрамиз, — деди ДАН бошқармаси ходимлари ва қўлларини ҳўллаб салафан халтачадаги шакарсимон оппоқ нарсани бармоқларида ишқалаб кўрдилар.

— Сизларнинг «порошок»ларингиз кўпирмас эканда. Ўтиринглар машинага. Бу ғалати «порошок»ларингиз қандай кирларни тозалашини бошқармада текшириб кўрамиз, — деди Б. Назаров.

— Биз бормаймиз, вақтимиз йўқ. Шу арзимас нарсанинг орқасидан юрамизми. Ишонмасаларинг ўзларинг бориб текширинглар, — деб қайсарлик қилиб туриб олишди учаласи ҳам.

ДАНБ ходимлари уларнинг қаршилик кўрсатишларига қарамай мажбуран машинага ўтказишди. Дўқ-пўписа ва қаршилигидан натижа чиқмаган шахслар энди ялинишга тушишди. Аммо на катта пул беришни, на миниб юрган машиналарини совға қилишни айтиб уларни кўндира олишмади.

ДАНБ ЙПХ ходимлари уларни «ВАЗ-2109» русумли автомашиси билан бирга Тошкент шаҳар ИИББга келтириб топширишди. Тезда уларнинг «кир ювадиган порошок»лари текширувдан ўтказилди. ДАНБ ходимлари шубҳа қилиб янглишмаган экан. Улар «порошок» деб оёқ тираб турган нарса кучли таъсир этувчи героин гиёвандлик моддаси бўлиб чиқди. Унинг миқдори 706 грамм экан. Арзимас кўринган бу гиёвандлик моддасининг жиноий гуруҳлар «кора бозори»даги нархи 50 минг АҚШ долларидан ортиқ экан. Жиноий гуруҳ ўз вақтида қўлга олиниб улардаги ушбу гиёвандлик моддалари тортиб олинмаганида қўлдан-қўлга ўтиб юриб, минглаб одамларни заҳарлашлари мумкин эди.

Дастлабки текширувда аниқланишича қўлга олинган шахслардан бири Тожикистон фуқароси экан. У Тошкентдан ўзига ҳамтовоқ топиб жиноий йўл билан бойлик орттиришга ҳирс қўйибди.

Тергов ишлари бошлаб юборилди. Тез орада уларнинг кирдикорлари тўла фош этилиб қилмишларига яраша жазо олишлари аниқ.

Абдураҳим ХАЛИЛОВ,
Тошкент шаҳар ИИББ ДАНБ ходими, милиция катта лейтенанти.

Эҳтиётсизлик оқибати.

БИЛИМДОНЛАР ТАНЛОВИ

«Йўл ҳаракати қоидалари билимдонлари» танловини газетамизда яна давом эттирамиз. Газетамизнинг олдинги «Чорраҳа» саҳифасида берилган икки саволга кўплаб муштарийларимиз тўғри жавоб қайтаришди. Шуни таъкидлаб ўтиш жоизки, улар орасида танловнинг аввалги саволларига тўғри ва муфассал жавоб ёзиб юборган Хайрулло Зикриллаев ҳам бор.

Энди одатдагидек навбатдаги саволларни эълон қиламиз.

1. Биринчи йўлчироқ қурилмаси қачон, қаерда ва ким томонидан ихтиро этилган ҳамда электрон автомат чироқларга ўтиш илк бор қаерда бошланган?

2. Пиёдаларга автомобиль йўлларида қандай ҳаракатлар тақиқланади?

Жавобларингизни кутамиз.

ДАНнинг 60 йиллиги олдидан

ТАДБИРЛАР КЎЛАМИ КЕНГ

Тошкент 60 йил

Шу йилнинг июль ойида республикамиз Давлат автомобиль назорати ташкил этилганлигининг 60 йиллиги кенг нишонланади. Ҳозир жойларда ушбу санага катта тайёргарлик кўрилмоқда, турли-туман тадбирлар ўтказилмоқда. Тошкент шаҳар ДАН бошқармаси бошлиғининг ўринбосари, милиция подполковниги Умар Азимов бизга бу борада қилинаётган ишлар тўғрисида қуйидагиларни гапириб берди:

— ДАН хизматининг 60 йиллигига бағишлаб кенг кўламдаги тадбирлар амалга оширилмоқда. Хусусан, юбилей муносабати билан кўкрак нишонлари ва плакатлар чиқарилди. Шаҳар ДАН бошқармаси биноси таъмирланяпти, атрофи кўкаламзорлаштириляпти. Қоида бузарликларни камайтириш, жамоат тартибини сақлаш мақсадида туманларда тунги тадбирлар намунали тартибда олиб бориляпти. Ҳалқа йўлларида ҳаракат хавфсизлигини таъминлаш мақсадида қўшимча саъй-ҳаракатлар қилиняпти. Ички ишлар идоралари ўртасида ўтказилган «Ўзбекистон — Ватаним маним» қўшиқлар кўрик-танловида пойтахт ДАН бошқармасининг «Ҳушёр» дастаси 1, 2, 3-ўринларни эгаллагани ҳам байрамга муносиб совғамиздир. Мактаб ўқувчиларининг ёзги таътили олдидан Ҳамза туманидаги 282-мактабда «Йўлчироқ» мусобақалари, Чилонзор туманидаги ижодкор ёшлар клубида пойтахт ёшлари ўртасида ҳаракат хавфсизлигига оид расмлар танлови бўлиб ўтди. «Диққат, пиёда», «Эҳтиёт бўл, темир йўл!», «Тоза ҳаво» тадбирлари ҳам муваффақиятли ўтказилди. Байрам арафасида ДАН қисмлари орасида спорт мусобақаларини ташкил этмоқчимиз. Хуллас, хизматимизнинг 60 йиллик байрамини муносиб кутиб олиш борасида ҳали қиладиган ишларимиз кўп.

Мурод ИСЛОМОВ
ёзиб олди.

Бош муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

«ХЮРМАК» ФИРМАСИ («HUMAK LTD-ISTANBVL»)

ЎЗ МАҲСУЛОТИ КИЧИК НОВВОЙХОНА ВА ТЕГИРМОНЛАРНИ ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

КИЧИК НОВВОЙХОНА: соатига 300, 600, 1000 донадан нон ишлаб чиқаради. Электр энергияда, дизель ёнилғисида ва табиий газда ишлайди.

ТЕГИРМОН: соатига 1 минг 200 килограмм ун чиқаради. 76 фоизи олий ва биринчи навли ун, 24 фоизи кепак.

Энергияни энг кам сарфлайди.
Уни 2 одам ишлатади.
Бир қавати 200 кв. м.
КАФОЛАТ МУДДАТИ — БИР ЙИЛ.

Маҳсулот етказиб бериш ва унинг сифати кафолатланади.

Тегирмончи ўқитиб ўргатилади.

Баҳоси унча қиммат эмас.

ТОШКЕНТДАГИ МАНЗИЛИ: Тошкент вилояти, «Геофизика» қўрғони, Х. Элбусинов кўчаси, 82-уй (метронинг «М. Горький» бекатидан 1-автобус, 43-маршрутли такси билан «Геофизика» бекатигача борилади.

ТЕЛЕФОН: 61-80-69.
ИСТАМБУЛДАГИ ТЕЛЕФОН (8-10-90212) код 8750145 ёки 46.
ФАКС: 8-10-90-212 — 8751298.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ
Тошкент шаҳар халқ таълими Бош бошқармаси
22-ҲУНАР ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

қуйидаги ихтисосликлар бўйича юқори малакали мутахассисларни тайёрлаш учун ўқувчилар

қабул қилади

— КЕНГ МИҚЁСДАГИ ТИКУВЧИ-БИЧУВЧИ — эркаклар, аёллар, болалар ва миллий кийимларни бичиш ва тайёрлаш.

Ўқиш муддати — 9 синфни тугатганлар учун 2 йил.

— ЭРКАКЛАР ШИМИ БЎЙИЧА БИЧУВЧИ-ТИКУВЧИ.

Ўқиш муддати — 11 синфни тугатганлар учун 1 йил.

— ЭРКАҚЛАР ШИМИ ВА КЎЙЛАГИ БЎЙИЧА ТИКУВЧИ.

Ўқиш муддати — 6 ой.

— ОШПАЗ ПАЗАНДА.

Ўқиш муддати — 11 синфни тугатганлар учун 1 йил.

БИЛИМ ЮРТИГА ТОШКЕНТ ШАҲРИДА ЯШОВЧИ 9-11 СИНФНИ ТУГАТГАНЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Ўқувчиларга ҳар ойда стипендия берилади. Ишлаб чиқариш практикаси даврида стипендияларига яна қўшимча ишлаган ҳақларининг 50 фоизи берилади. Ўқиш даври меҳнат стажига қўшиб ҳисобланади.

Билим юртига киришни хоҳловчилар қуйидаги ҳужжатларни топширишлари керак: директор номига ариза, туғилганлиги ҳақида гувоҳнома (нусхаси), маълумоти ҳақида аттестат (асли), турар жойи, ота-онаси ҳақида маълумотнома, тиббий кўрикдан ўтганлиги ҳақида 286-шаклдаги маълумотнома, 3х4 ҳажмли расм (4 дона).

ЎҚИШ 1996 ЙИЛ 1 СЕНТЯБРДА БОШЛАНАДИ.

Ҳужжатларни қабул қилиш ҳар куни (якшанбадан ташқари) соат 9.00 дан 16.00 гача.

МАНЗИЛГОҲ: Тошкент шаҳри, Кренкель кўчаси, 18-уй, «Юлдуз» акционерлик жамияти орқасида — 9, 24, 51, 72, 93, 67-автобусларнинг «Олой бозори» бекати.

ТЕЛЕФОН: 34-01-48.

«Й. Охунбобоев номли бош кийимлар фабрикаси» ҳиссадорлик жамияти қуйидаги касб бўйича ишга таклиф қилади:

ХОМ АШЁНИ БИЧУВЧИЛАР

Ўртача ойлик маоши 2000— 2500 сўмни ташкил қилади ҳамда 100 фоиз мукофот пули тўланади.

298-мактаб томонидан 1994-1995 ўқув йили учун Ҳафизов Ҳамидулло номига берилган АО № 006923 етуклик аттестати

БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Хўжалик ҳисобидаги савдо ишлаб чиқариш давлат кооператив «Ўзбеккимёсавдо» фирмаси

ТУГАТИЛАДИ.

Даъволар эълон чиққан кундан бошлаб бир ой давомида 74-06-82 рақамли телефон бўйича қабул қилинади.

«Тошгаз» шаҳар газлаштириш ва газ билан таъминлаш бошқармаси жамоаси бошқарма бошлиғи Собир Солиевич Башировга отаси

Солижон БАШИРОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ
TOSHKENT OQSHOMI

Муассис: ТОШКЕНТ ШАҲАР ҲОКИМЛИГИ

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32

Телефонлар: хатлар — 33-29-70; эълонлар: 33-81-42, 36-57-27.

Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади. Нашр кўрсаткичи 64690

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки «Тошкент почтаси»га 33-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Рўйхатдан ўтиш тартиби: №10. ❖ Буюртма Б-0308. ❖ Ҳажми — 2 босма табоқ офсет усулида босилади. ❖ Қоғоз бичими А-2 «Шарқ» нашриёт матбаа-концерни босмахонаси. ❖ Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. ❖ Босмага топшириш вақти 11.30. ❖ Босишга топширилди: 11.30. 6.134 нусхада босилди. 1 2 3 4 5 6.